

KØBENHAVNERNES
GRØNNE REGNSKAB 2005

INDHOLD

2 TEKNIK- OG MILJØUDVALGETS BERETNING

BÆREDYGTIG BYUDVIKLING

8 TRANSPORTSYSTEMET

12 BIOLOGISK MANGFOLDIGHED OG REKREATIVE OMRÅDER

16 VANDOMRÅDER

RESSOURCER

20 FORBRUG AF PRODUKTER OG AFFALDSDANNELSE

22 ENERGIFORBRUG OG CO₂-UDLEDNING

26 VANDFORBRUG OG VANDKVALITET

MILJØ OG SUNDHED

30 LUFT- OG STØJFORURENING

34 JORD OG GRUNDVANDSFORURENING

36 FORANKRING HOS BORGERE OG VIRKSOMHEDER

40 HER ER DER HJÆLP AT HENTE

DER FINDES TO GRØNNE REGNSKABER

Københavns Kommune udgiver to grønne regnskaber. Denne publikation »Københavnernes grønne regnskab 2005« gør status over miljøtilstanden i byen København. Her kan du bl.a. læse om borgere og virksomheders forbrug af el, vand og varme, om trafikken, affald, vandkvalitet og bynatur. »Københavns Kommunes grønne regnskab 2005« gør status over miljøarbejdet i virksomheden Københavns Kommune. Det er her du bl.a. kan læse om ressourceforbrug, økologi og miljøledelse i kommunens forvaltninger, institutioner og virksomheder.

TEKNIK- OG MILJØUDVALGETS BERETNING

I Københavns Kommune vil vi noget med miljøet. Vi vil skabe et kraftcenter for menneskelig, kulturel og økonomisk udvikling på et bæredygtigt grundlag – og aflevere byen til fremtidige generationer i en bedre miljøtilstand, end da vi selv overtog den. Det er en ambitiøs vision for en storby i vækst – og i Teknik- og Miljøudvalget er vi bevidste om, at vi er i gang med det lange seje træk.

Denne tiende udgave af Københavnerens grønne regnskab – som følger op på udvalgte miljømål i vores Agenda 21-plan – dokumenterer igen i år, at vi i København står over for meget store udfordringer. I nogle tilfælde er den største barriere af finansiell karakter. Det gælder f.eks. for tiltag, der kan dæmpe trafikstøjen i byen og for restaurering af vandområder. På nogle områder har vi som kommunal myndighed (endnu) ikke adgang til effektive ”redskaber”. Det gælder bl.a. i forbindelse med eventuel indførelse af kørselsafgifter og miljøzoner.

Realiseringen af flere af Agenda 21-planens mål afhænger ofte af et samspil mellem Københavns Kommune og andre aktører som f.eks. staten, andre kommuner, københavnernes og erhvervslevet.

BILTRAFIKKEN VOKSER STADIG

For megen – og stigende – biltrafik er kilden til de største miljøproblemer, vi står over for i København: forurenede luft og trafikstøj. En tilstrækkelig reduktion af biltrafikkens miljøbelastning kræver, at der kommer færre biler. Derfor har Københavns Kommune i 2005 fået undersøgt forskellige modeller for kørselsafgifter. Teknik- og Miljøforvaltningen vil i 2006 gennemføre dialog med borgere, myndigheder og andre berørte parter om, hvilken model der skal arbejdes videre med. På baggrund af bl.a. Københavns Kommunes ønske om at indføre miljøzoner – og efter at Justitsministeriet har overvejet sagen siden 2003 – vil

STATUS 2005:

Vurdering baseret på fremdriften mod målet fra 2004 til 2005:

= fremdriften mod målet i 2005 har været god

= fremdriften mod målet i 2005 er begrænset eller kun god på delområder.

= fremdriften mod målet i 2005 har været ringe eller helt fraværende.

NÅR VI MÅLET?:

Vurdering af, om de besluttede, kommunale virkemidler (herunder om der er sikret finansiering) er tilstrækkelige til at nå de aktuelle mål:

= målet er nået eller vil kunne nås til tiden.

= målet er kun delvist nået eller det er usikkert om målet vil kunne nås.

= målet vil ikke kunne nås med de besluttede virkemidler.

	STATUS 2005	NÅR VI MÅLET?	BEMÆRKNINGER
Transportsystemet			Både bil- og cykeltrafikken samt kollektiv trafik er steget igen i 2005. Metro Cityringen vil give et væsentligt løft for den kollektive transport, men indsatsen skal fortsat øges markant, hvis målet om et velfungerende transportsystem med ren luft og mindre trafiklarm skal nås.
Trafikulykker			Mål om færre trafikdræbte er nået syv år før tiden. Der var dog fortsat 340 alvorligt tilskadede og trafikdræbte i 2004. Københavns Kommune overvejer nu at opstille nye skærpede mål på området.
Luft			Trods små fald i luftens indhold af store partikler og kvælstofdioxid i 2004 udgør luftens indhold af stofferne fortsat et sundhedsproblem. Grænseværdierne vil ikke kunne overholdes til tiden.
Støj			Ca. 40.000 boliger i Københavns Kommune er fortsat voldsomt belastet af støj. Målet om at halvere antallet kan ikke nås. Der er ikke afsat penge til at finansiere de støjreduktionstiltag, som er besluttet i Trafik- og Miljøplan 2004.
Jord og grundvand			Strategien for at beskytte grundvand og indeklima skrider planmæssigt frem. Målet om at fjerne eller minimere den fare, som forurenet jord udgør, er kun delvist nået, men følges gennem en prioriteret indsats.
Grønne områder			Trods flere forskellige initiativer er det fortsat en stor udfordring at skabe flere rekreative områder i de bydele, der er underforsynede. Det er samtidig en stor opgave at sikre kvaliteten i de fremtidige friarealer i nye byområder.
Træplantning			Målet med 500 nye gadetræer i 2005 er nået. Det er en stor økonomisk udfordring at fortsætte den gode udvikling og nå målet om 18.000 gadetræer, som før elmesygen.
Pesticider			Kommunens forbrug af kemisk ukrudtsbekæmpelse på egne arealer blev mere end halveret i 2005 i forhold til 2004. Det er målet at bringe forbruget til ophør inden udgangen af 2006.
Søer og vandløb			Den positive udvikling i de Indre Søer er fortsat. Det samme gælder ikke for Utterslev Mose, Emdrup Sø og de øvrige nordlige vandområder. Målet kan ikke nås, med mindre der bevilges penge til de tiltag, der er besluttet i Vandområdeplanen for de nordlige vandområder.
Rørlagte vandløb			I 2005 blev der bevilget 1,5 mio. kr. til et forprojekt, som afsluttes i 2006. En forudsætning for, at målet nås, er, at der bevilges penge til fritlægningen af vandløbene.
De marine vandområder			Amager Strand åbnede i august 2005. Den gode udvikling i havnen er fortsat i 2005. Det er usikkert, om målsætningen for Kalveboderne nås. Det afhænger af, om oplandskommunerne gennemfører de nødvendige reduktioner i overløb mv.
Sedimentet i havnen			Planarbejdet er påbegyndt, og der udføres p.t. forundersøgelser. Det er usikkert, hvorvidt målet om at forbedre sedimentkvaliteten i havnen, vil kunne nås, da der endnu ikke er afsat midler hertil. Det videre arbejde skal ses i relation til drøftelserne om en havnetunnel.
Husholdningsaffald			Genanvendelsesprocenten for husholdningsaffald er steget for første gang i mange år, dog kun en anelse. Målet i Affaldsplan 2008 kan nås, hvis stigningen fortsætter i samme takt.
Erhvervsaffald			Genanvendelsesprocenten for erhvervsaffald for 2004 er ikke nået. Det er usikkert om målet i Affaldsplan 2008 kan nås, og datagrundlag og prognoser for den indsamlede mængde affald skal vurderes nærmere for at give et mere præcist billede af situationen.
Bygge- og anlægsaffald			Målet i Affaldsplan 2008 for genanvendelse af bygge- og anlægsaffald er allerede nået.
CO ₂ -udledning			Det samlede CO ₂ -udslip er faldet lidt i 2005, men udslippet fra trafikken er steget, ligesom elforbruget er det. Indsatsen skal forøges markant, hvis målet skal nås. Kommunens handlemuligheder er samtidigt blevet væsentligt mindre som følge af elliberalisering, salg af energianlæg mv.
Vandforbrug			Målet for reduktion af husholdningernes vandforbrug bliver svært at nå uden en ekstraordinær indsats. Det er usikkert, om målet for reduktion af erhvervslivets vandforbrug kan nås.
Forankring i virksomheder			Det går fortsat fremad for Københavns Miljønetværk, og det ser ud til, at målene vil blive nået med den besluttede indsats.
Forankring i boligområder			Der blev i 2005 etableret Agenda 21-centre og -satelitter i yderligere tre bydele, og der arbejdes løbende med at støtte lokale miljøprojekter mv. Målet om at inddrage alle boligområder i at udarbejde lokale Agenda 21-planer kan ikke nås uden en markant forøgelse af indsatsen. De nuværende Agenda 21-centre og -satelitter er kun sikret finansiering til udgangen af 2007.

ministeriet nu udarbejde et nyt lovforslag, der giver kommuner mulighed for at etablere miljøzoner. Loven forventes at blive vedtaget i 2006. Det betyder, at vi tidligst får en miljøzone i København med virkning fra 2008.

Trods den stigende trafik er det lykkedes at reducere antallet af alvorligt tilskadekomne og dræbte i trafikken mere, end vi turde håbe på. Vi overvejer nu at skærpe målsætningen endnu mere på dette så vigtige område. Københavnerne bruger ikke bare bilen mere, men tramper også længere i pedalerne. Det er godt at se, at investeringerne i bedre forhold for cyklisterne virker, og vi har i Teknik- og Miljøudvalget for nylig sikret flere midler til bedre fremkommelighed for cyklister. På grund af metroen ser der for første gang i mange år ud til at være fremgang for den kollektive trafik. Udbygningen af metroen med en metrocity-ring, som Københavns Kommune i 2005 indgik aftale med staten om, vil fra 2018 kunne tilbyde hurtig, komfortabel og miljøvenlig transport for mange københavnere i de centrale bydele.

MANGLER FINANSIERING TIL GENOPRETNING AF VANDOMRÅDER

Københavns kvalitet som en by ved vandet har de seneste år taget stormskridt

fremad. Vi kan nyde strandlivet ved Amager Strand, tage en dukkert i havnen – og sågar nu også hive fiskegrejet frem og prøve at få en torsk eller hornfisk på krogen. De Indre Søer har også klart og rent vand og bedre forhold for dyre- og planteliv, end der har været i mange år. Men der mangler finansiering, så vi også kan tilføje Upperslev Mose, Emdrup Sø og de øvrige nordlige vandområder til rækken af succesfuldt genoprettede vandområder fuld af liv og gode fritidsoplevelser. Vi har brug for i alt ca. 60 mio. kr. til genopretningen, som kommunen i henhold til EU's Vandrammedirektiv skal opfylde senest i 2015. Ligeledes mangler vi finansiering til at nå kommunens mål om at fritlægge rørlagte vandløbsstrækninger. Der er bevilget 1,5 mio. kr. til et forprojekt, som afsluttes i 2006.

ULIGE FORDELING AF GRØNNE OMRÅDER – MEN KVALITETEN KAN FORBEDRES

De grønne og rekreative områder i København er, ligesom vandområderne, vigtige for livskvaliteten som byboer og for den biologiske mangfoldighed. Men de rekreative områder er ulige fordelt, og vi må se i øjnene, at fordelingen i høj grad vil forblive ulige på grund af den tætte eksisterende boligmasse i de

brokvarterer, der er underforsynede. Så meget desto vigtigere er det, at vi indarbejder flere offentlige friarealer i forbindelse med byudviklingen. Men det er lige så vigtigt at sikre en bedre kvalitet af både eksisterende friarealer og fremtidige i nye byområder.

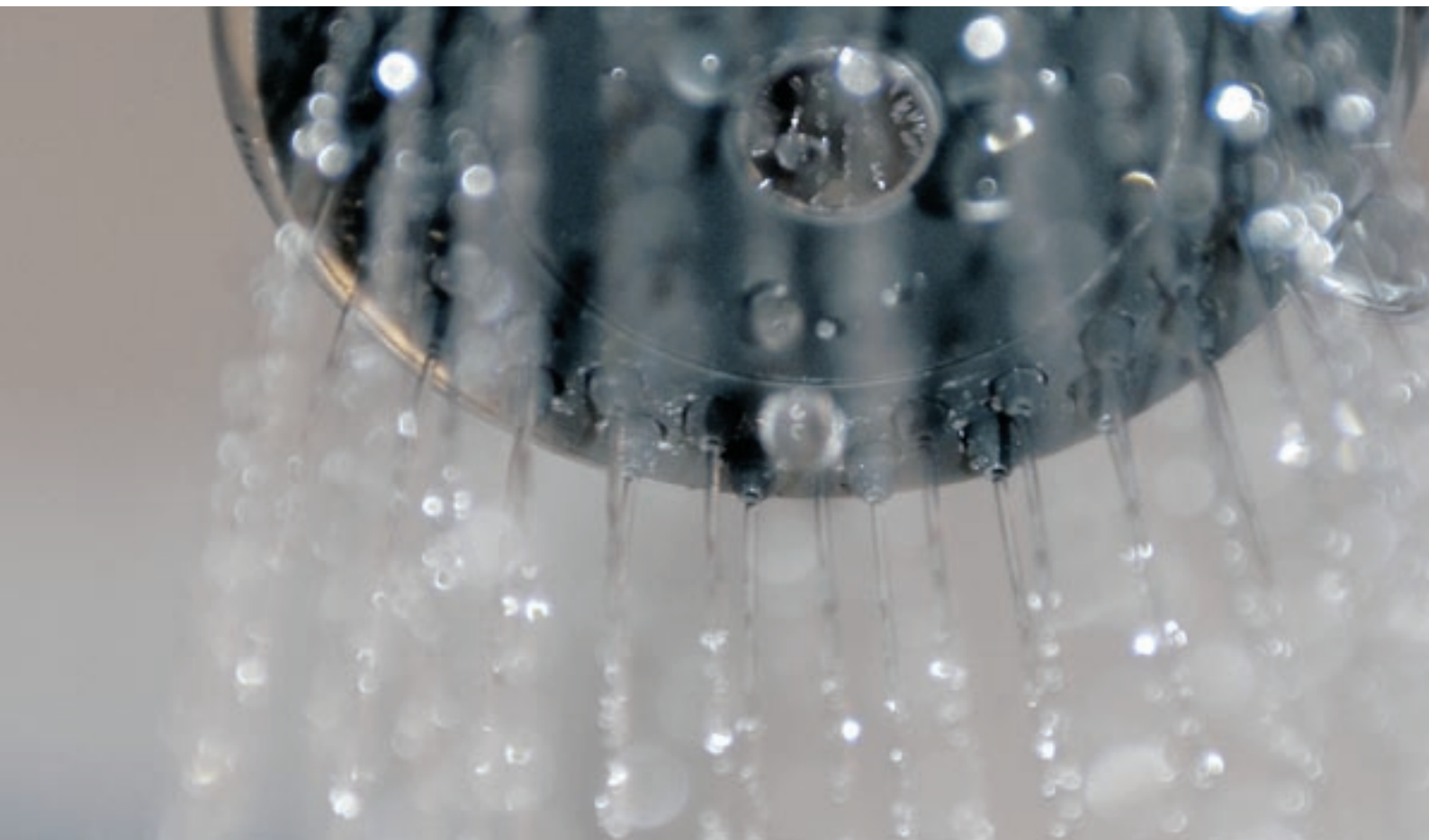
CO₂-REDUKTION I STÆRK MODVIND

Også med CO₂-reduktionen bevæger vi os i stærk modvind: På trods af en fortsat stigning i den vedvarende og CO₂-neutrale energi vil det ikke være muligt at nå vores mål. Det skyldes bl.a. stigningen i biltrafikken og den svage, men dog fortsatte stigning i elforbruget. Kommunens handlemuligheder er blevet væsentligt mindre som følge af elliberalisering, salg af energianlæg mv. Hvis kommunen skal nå målet om CO₂-reduktion, er

det nødvendigt, at vi udnytter de store potentialer inden for energibesparelser, teknologiudvikling og vedvarende energi. Og det er nødvendigt med en mere målrettet kommunal indsats. Københavns Kommune har derfor besluttet, at der skal udarbejdes en strategi for en øget kommunal indsats på klimaområdet. Strategien forventes at blive behandlet politisk i 2006.

OGSÅ SVÆRT AT REDUCERE VANDFORBRUGET TILSTRÆKKELIGT

Ligeledes bliver det meget svært at nå målene for vandforbrug og vandkvalitet, med mindre der tages ekstraordinære midler i brug. I det foreliggende forslag til ny Vandforsyningsplan er der foreslået yderligere tiltag, bl.a. en forøgelse af støtten til at opsætte individuelle vandmålere

og vandbesparende toiletter. Desuden foreslås det, at der laves en økonomisk analyse af andre mulige tiltag.

ET VELFUNKERENDE AFFALDSSYSTEM

Vi har i store træk et velfungerende affaldssystem og regner med at nå målene i Affaldsplan 2008. De samlede affaldsmængder er stort set ikke steget i de seneste år. Det er usikkert om målene for genanvendelse af erhvervsaffald kan nås, og datagrundlag og prognoser for den indsamlede mængde skal vurderes nærmere for at få et mere præcist billede af situationen. En særlig udfordring har været og vil fortsat være at få udvidet og etableret nye genbrugsstationer og kvartermiljøstationer, som skal medvirke til at øge mulighederne for bedre kildesortering fra såvel husholdninger som erhverv med mindre affaldsmængder. Den største udfordring er dog at forebygge affald.

GOD STRATEGI FOR FORURENET JORD

Selvom vi må se i øjnene, at jorden i København aldrig bliver helt ren, så

har vi i nogle år arbejdet efter en god prioritering, hvor der er udført afværgeforanstaltninger på alle relevante arealer, hvor børn er i offentlig pasning. Vi er nu i gang med at sikre indeklimaet og grundvandet mod forurennet jord.

DET FRIVILLIGE, FOREBYGGENDE MILJØARBEJDE

Når de kommunale muligheder for at regulere os ud af miljøproblemerne er begrænsede, bliver indsatsen for den frivillige og forebyggende indsats vigtig. Mange af vores miljømål kan ikke nås uden københavnernes og de københavnske virksomheders frivillige indsats i hverdagen. Vi har i nogle år arbejdet på at udvikle indsatsen og gøre det lettere for københavnernes og de københavnske virksomheder at agere mere miljøbevidst. Også inden for kommunens egne "fire vægge" arbejder vi målrettet med at "fejfe for egen dør". Københavns Miljønetværk udvidede igen i år antallet af medlemsvirksomheder. Der blev i 2005 etableret Agenda 21-centre og -satelitter i tre bydele, så i alt otte bydele har et center eller en satellit, og vi støtter løbende lokale miljøprojekter.

Målet om at inddrage alle boligområder i at udarbejde lokale Agenda 21-planer kan dog ikke nås uden en markant forøgelse af indsatsen. Centre og satelliter er kun finansieret til og med 2007, så vi står også på dette område over for en kæmpe udfordring. Der er behov for yderligere at udvikle indsatsen, både den indsats som udføres af Teknik- og Miljøforvaltningen, og den som foregår i samarbejde med lokale organiseringer i de Københavnske bydele.

For nyligt drøftede Teknik- og Miljøudvalget en status for mål og aktiviteter i Agenda 21-planen. Her bliver bl.a. peget på, at mange af målene er så upræcise, at de er svære at følge op på. De erfaringer, vi har fået i denne sammenhæng, vil vi bruge i det videre arbejde med revision af Agenda 21-planen og i det øvrige planarbejde.

*Teknik- og Miljøborgmester,
Klaus Bondam (R)
Winnie Berndtson (løsganger)
Lotte Thiim Bertelsen (SF)
Anette Holst Christensen (A)
Hamid El Mousti (A)
Jette Gottlieb (Ø)
Jesper Schou Hansen (V)
Winnie Larsen-Jensen (A)
Johannes Nymark (A)
Karin Storgaard (O)
Monica Thon (R)*

BILTRAFIKKEN STIGER FORTSAT

København er i konstant udvikling. Der bygges nye boliger, skabes nye arbejdspladser, og samtidig medfører den stigende velstand, at københavnernes køber flere biler. Det kan ses på trafikudviklingen. Biltrafikken har været stigende de senere år. Siden 2004 er den steget med ca. 0,5 pct. Den stigende biltrafik medfører større trængsel i gaderne, dårligere fremkommelighed og et ringere miljø.

FREMGANG FOR CYKEL OG KOLLEKTIV TRAFIK

Der er dog også godt gang i pedalerne. I de senere år er cykeltrafikken steget væsentligt mere end biltrafikken, men i 2005 var stigningen dog den samme som i biltrafikken; nemlig 0,5 pct. Efter flere års tilbagegang og stagnation er den kollektive trafik endelig i fremgang.

I 2005 vedtog Københavns Kommune en ny Trafik- og Miljøplan. Planen har som målsætning at sikre et velfungerende transportsystem med en væsentligt mindre miljøpåvirkning end i dag. Målsætningerne skal nås gennem en række forskellige indsatsområder: Ved at forbedre forhold for cyklister og kollektiv trafik, fredeliggøre boligområder, skabe forbedret adfærd og sikkerhed samt bekæmpe støj og luftforurening. Planen er ikke fuldt finansieret, f.eks. er der stort set ikke afsat midler til at bekæmpe støj. Trafik- og Miljøplanen skal anviser en strategi for trafikens udvikling, som er både langsigtet og fleksibel. Store trafikinvesteringer som broer og metroer har typisk en levetid på omkring et århundrede. Det tager ofte årtier at planlægge, beslutte og gennemføre sådanne store trafikprojekter.

NYE STORE TRAFIKANLÆG

For at imødekomme kravet om tilgængelighed og mobilitet opererer Trafik- og Miljøplanen med en række store, investeringstunge trafik anlæg som nye vejforbindelser, bl.a. en ny vej mellem

Helsingørmotorvejen og Nordhavnen. Kommunen har desuden i 2005 indgået aftale med staten om en ny metrocityring, som fra 2018 vil kunne tilbyde hurtig, komfortabel og miljøvenlig transport for mange københavnere i de centrale bydele.

I 2005 besluttede Borgerrepræsentationen, at kommunen skal belyse, om en havnetunnel kan løse en væsentlig del af de trafikale udfordringer, som en ny byudvikling i Nordhavn, Refshaleøen og Amager medfører.

FØRSTE SKRIDT MOD KØRSELSAFGIFTER

Alle undersøgelser tyder imidlertid på, at investeringerne ikke kan stå alene, og at kommunen ikke kan bygge sig ud af trafikproblemerne. Biltrafikken vil nemlig stige hurtigere, end man kan – og vil – øge vejnettets kapacitet. Hvis trafikken skal tilpasse sig den eksisterende by og miljøproblemerne mindskes, er det derfor nødvendigt at regulere biltrafikken. F.eks. via kørselsafgifter. Derfor har Københavns Kommune i 2005 fået undersøgt forskellige modeller for kørselsafgifter. Kommunen vil i 2006 gennemføre dialog med borgere, myndigheder og andre berørte parter om, hvilken model der skal arbejdes videre med. Indførelse af kørselsafgifter kræver tilladelse fra staten. Se også rapporten *Kørselsafgifter i København 2005* på www.kk.dk.

ÅRLIG STATUS

Vej & Park har nu to gange udgivet publikationen *Trafikken i København*. Ud over at give overblik over udviklingen på trafik- og miljøområdet, gør den også status på Trafik- og Miljøplanens handlingsplan. *Trafikken i København* kan fås hos Vej & Park og findes på www.vejpark.kk.dk.

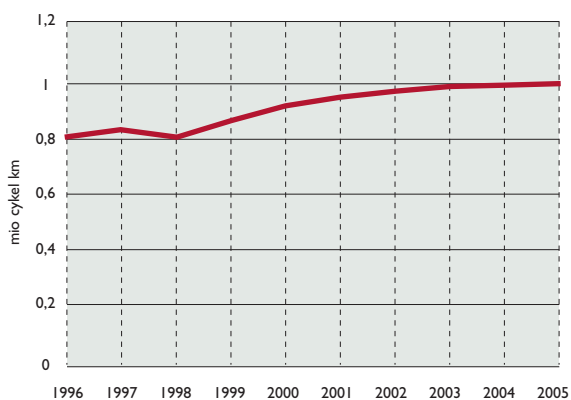
MÅL FOR TRANSPORT

Københavns Kommune skal sikre et velfungerende transportsystem til betjening af byen med en væsentlig mindre miljøpåvirkning end i dag. Det betyder, at den øgede trafikale aktivitet søges tilgodeset ved øget brug af kollektiv trafik, cykel, og at miljøproblemerne søges minimeret (Trafik- og Miljøplan, 2004).

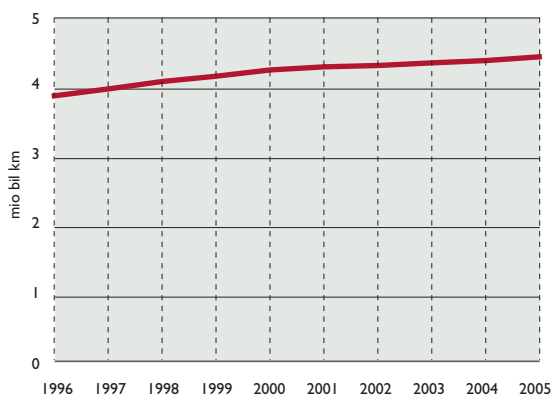
SAMLET ANTAL KM CYKELKØRSEL I KØBENHAVN PÅ ET DØGN

Cykeltrafikken holder det høje niveau

I 2005 blev der i alt kørt mere end 1 mio. km pr. døgn på cykel. Det er en stigning på ca. 22 pct. i løbet af de seneste 10 år. Københavnerne cykler altså mere, hvilket står i modsætning til udviklingen på landsplan, hvor der bliver cyklet mindre. I andre byer, hvor der ligesom i København bliver arbejdet for at forbedre forholdene for cyklister, oplever man også en stigning i cykeltrafikken. Siden 1998 har cykeltrafikken været konstant stigende, selv om stigningen er blevet lidt mindre gennem årene. De sidste par år har cykeltrafikken stort set været uændret. Cykeltrafikken stiger mest i de indre dele af byen, mens stigningen i de ydre dele af kommunen er mindre.

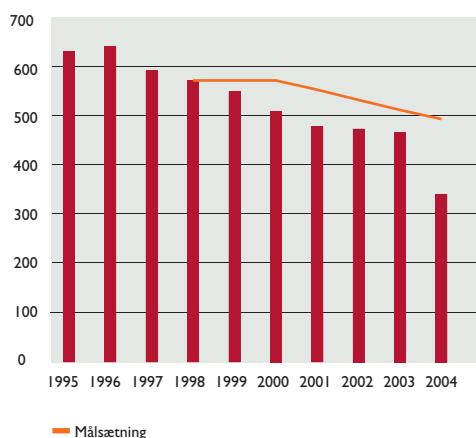
SAMLET ANTAL KM BILKØRSEL I KØBENHAVN PÅ ET DØGN

Biltrafikken er steget 15 pct. på 10 år

I 2004 blev der i alt kørt 4,5 mio. km i bil pr. døgn. Det er en stigning på ca. 15 pct. i løbet af de seneste 10 år. I sidste halvdel af 90'erne steg biltrafkarbejdet med ca. 3 pct. om året. Siden årtusindskiftet har stigningen dog været noget lavere, nemlig omkring 1 pct. om året. Biltrafikken er steget mest i de ydre dele af kommunen, mens den har været stort set konstant i Centrum.

ANTAL ALVORLIGT TILSKADEKOMNE OG DRÆBTE I TRAFIKKEN

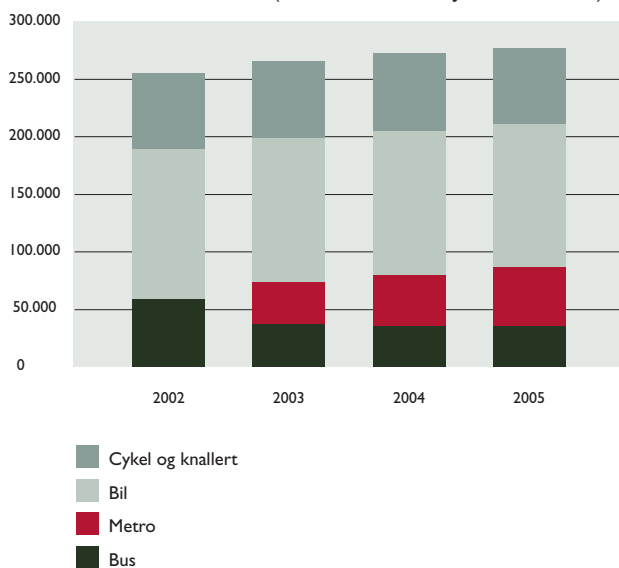

Færre dør i trafikken

Københavns Kommune har vedtaget en trafikikkerhedsplan. Målet er, at antallet af alvorligt tilskadekomne og dræbte i trafikken i 2012 skal være reduceret med 40 pct. i forhold til 1998. Udviklingen har været så positiv, at målet for 2012 allerede er nået. Alene fra 2003 til 2004 faldt antallet med en fjerdedel. 100 af de dræbte og tilskadekomne er bilister og motorcyklister, 125 er cyklister, 28 er knallertkørere, og 86 er fodgængere. Antallet opgøres på grundlag af politiets indberetninger af færdselsuheld. På baggrund af den meget positive udvikling overvejer Københavns Kommune at skærpe målene i trafikikkerhedsplanen.

Det er ikke muligt at skaffe 2005-tal inden regnskabs deadline.

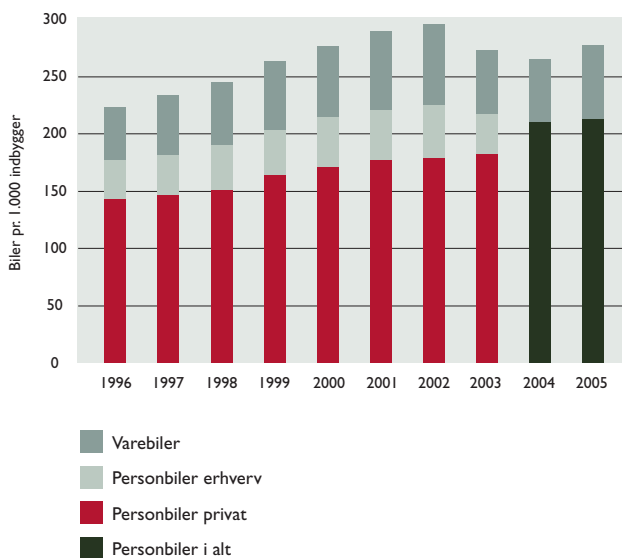
TRAFIK MELLEM DET CENTRALE KØBENHAVN OG AMAGER 2002 - 2005 (ANTAL PERSONREJSE PR. DØGN)

Fremgang for den kollektive trafik

Metroen har haft stor betydning for, hvordan folk kommer frem og tilbage mellem det centrale København og Amager og Christianshavn. Figuren viser antal personrejser pr. døgn over Langebro og Knippelsbro og med metroen mellem Kongens Nytorv og Christianshavn. Tallene viser, at ca. 283.000 krydsede havnen en septemberdag i 2005. Det er 26.000 flere end tre år før, hvor metroen endnu ikke var begyndt at køre. Der kører nu næsten lige så mange passagerer med metroen, som der kørte med bus i 2002, samtidig med at der stadigvæk er en hel del passagerer i busserne. Samlet set er den kollektive trafik steget med knap 50 pct. siden 2002. Cykeltrafikken er steget en anelse, og biltrafikken faldet med ca. 4 pct.

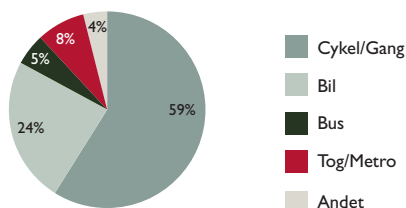
BILEJERSKAB PR. 1.000 INDBYGGER

Bilparken vokser

I de sidste ti år er der kommet 20 pct. flere personbiler og 40 pct. flere vare- og lastbiler i København. Det er bl.a. den økonomiske vækst, der giver flere københavnere råd til at købe bil. Andre kan være nødt til det, fordi de får et arbejde i omegnen, hvor det kan være svært at komme frem med tog, bus eller på cykel. Endelig er der blevet flere unge og færre ældre i Københavns Kommune. De unge, særligt dem der har børn, er mere tilbøjelige til at anskaffe sig bil end de ældre. Københavnerne har dog stadig langt færre biler pr. indbygger end resten af danskerne. I sidste halvdel af 90'erne steg antallet af privatbiler med op mod 8 pct. om året. De seneste par år har stigningen været lidt mindre, og i 2003 er der kun kommet knap 2 pct. flere biler end i 2002. Udviklingen i bilejerskabet er i øvrigt afhængig af faktorer som bilafgifter, skrotpræmier, benzinpriser m.v., som Københavns Kommune ikke har indflydelse på. Desværre har det ikke været muligt at fremskaffe tal for private hhv. erhvervspersonbiler for 2004 og 2005.

KØBENHAVNERNES VALG AF TRANSPORTMIDDEL TIL ARBEJDE ELLER UDDANNELSE I 2005

Mere end halvdelen går eller cykler på arbejde

I 2005 gik eller cyklede mere end halvdelen af københavnere på arbejde. Det er flere end tidligere år. Samtidig er der færre, der kører i bil eller benytter kollektiv trafik: I 2005 kørte ca. en fjerdedel i bil, mens hver syvende benyttede kollektiv transport. Tidligere grønne regnskaber har vist, hvordan de, der arbejder på en arbejdsplads i København, kommer på arbejde.

DET GRØNNE ER ULIGE FORDELT

Nogle københavnere har naturen lige uden for døren. Andre må tage bussen for at komme en tur i det grønne. Fordelingen af offentlige grønne arealer mellem bydelene er fortsat meget skæv. Selvom kommunen i gennemsnit kan levere 25 m² offentligt grønt areal pr. københavnere, så må borgere på Vesterbro, Indre og Ydre Nørrebro og i Sundbyvester nøjes med helt ned til 2-3 m² grønt areal pr. person. Gårdsaneringer på Vesterbro og Indre og Ydre Nørrebro har givet de lokale beboere flere naturoplevelser i hverdagen. Men kommunen vil gerne gøre endnu mere for at forbedre det samlede grønne tilbud i de bydele, der har færrest grønne arealer pr. indbygger. Planen er derfor at indarbejde flere offentlige friarealer i forbindelse med byudviklingen i de områder, som er underforsynet. Det er dog langt fra en let opgave at løse i disse tæt bebyggede områder.

'GIV TRÆER' KAMPAGNE BLEV EN SUCCES

Siden elmesygen har Københavns Kommune målrettet forsøgt at genetablere træbestanden. I 2005 iværksatte Bygge- og Teknikforvaltningen f.eks. kampagnen "Giv træer" på Vesterbro. Kampagnen gav virksomheder og borgere mulighed for at sponsorere træer til Vesterbro. På selve plantedagen kunne "trægiverne" deltage i en planteceremoni. Kampagnen fik lokal opbakning fra bl.a. borgere, en andelsboligforening, virksomheder m.fl. Trægiverne har fået et diplom og en T-shirt og er kommet på den officielle liste over trægivere 2005 på Vej & Parks hjemmeside.

I 2005 har Københavns Kommune også udarbejdet retningslinjer for at bevare og beskytte træer, som er mere end 20 år gamle, i nye boligområder.

GRØNNE OMRÅDER FORBEDRES LØBENDE

Det er ikke alene et spørgsmål om at skaffe flere grønne tilbud, men også et spørgsmål om at forbedre kvaliteten i eksisterende grønne områder og i de fremtidige nye byområder. Her mangler kommunen ofte de nødvendige "værktøjer" til at sikre kvaliteten i de grønne områder. F.eks. bliver mange friarealer lagt oven på betondæk (parkeringskældere), hvilket gør det svært at plante større træer og sikre en god oplevelsesmæssig kvalitet. Ud over plantning af nye træer har der i 2005 også været særligt fokus på at forbedre græsset på boldbaner i byens parker. Teknik- og Miljøforvaltningen arbejder desuden på at finde byens såkaldte FRImærker og omdanne dem til arealer med plads til leg, ophold og bevægelse. FRImærker findes f.eks. på de glemte hjørner og brede, men svagt trafikerede veje.

Adgangen til de grønne områder forbedres også løbende. Bl.a. vil den sidste delstrækning af baneterrænet gennem Nørrebro mellem Jagtvej og Åboulevarden i løbet af 2006 blive forvandlet til et grønt bånd med en cykelrute. Søndre Boulevard på Vesterbro bliver omdannet til et parkstrøg med grønne byrum, der inviterer til ophold, leg og bevægelse. Søndre Boulevard forventes færdig i november 2006. Endelig bliver der lavet en cykel- og gangbro (Bryggebroen) fra Fisketorvet til Amager Fælled i 2006. Broen skal give nemmere adgang til fælleden fra Vesterbro.

MÅL FOR REKREATIVE OMRÅDER OG BIOLOGISK MANGFOLDIGHED

Det kommunale fritidsareal skal være 25 m² pr. indbygger.

Der skal være lettilgængelige muligheder for udendørs ophold til rådighed inden for en afstand af 400 meter fra boligen.

Enhver borger skal kunne se et træ fra sin bolig.

Kvaliteten i eksisterende anlæg skal løbende forbedres.

I forbindelse med planer og nybyggeri skal der tages stilling til, hvordan eksisterende grønne områder og træer kan passes ind i kommende anlæg, og hvordan nye grønne områder og grønne gaderum samt vandområder kan udvikles i lokalområderne.

Inden 2007 vil kommunen udvikle en strategi for biologisk mangfoldighed under hensyn til de særlige vilkår, som findes i storbyen.

Herbicer må ikke anvendes på kommunale arealer.

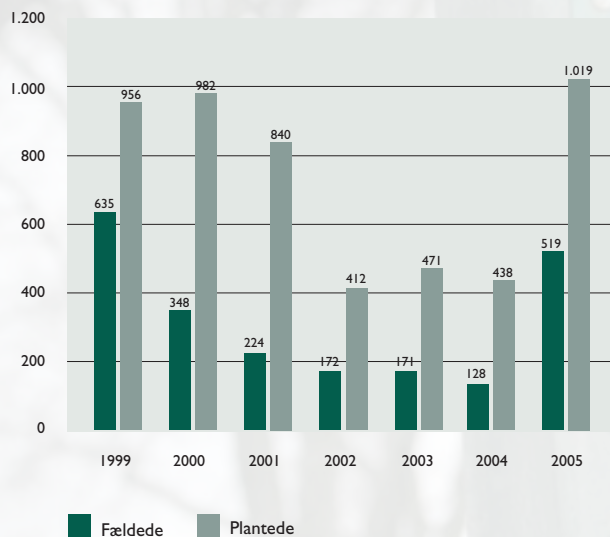
Byens parker og grønne friarealer skal udvikles og plejes efter økologiske principper og med biologisk mangfoldighed for øje.

Børn og unge i alle bydele skal have adgang til grønne områder med varieret natur.

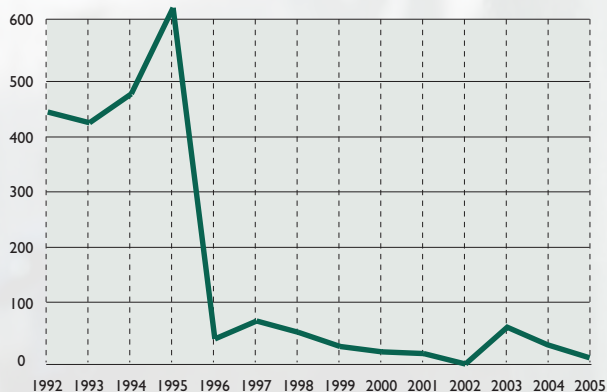
FÆLDEDE OG NYPLANTEDE TRÆER I PARKER OG PÅ OFFENTLIG VEJ

1.019 nye træer i 2005

I Teknik- og Miljøforvaltningens "Strategi for grønne gaderum" er målet, at der inden udgangen af 2017 skal være genplantet det samme antal gadetræer som før elmesygen. Af de 1.019 træer, der blev plantet i 2005, er 684 gadetræer, 71 blev plantet under "Giv træer" på Vesterbro, mens de sidste 264 er nye parktræer. I 2005 blev der fældet 21 parktræer og 498 gadetræer, hvilket betød, at der netto blev plantet 186 gadetræer. Forvaltningen har brugt mange ressourcer på at udskifte midlertidige poppelplantninger, som blev plantet i midten af 1990'erne, fordi det har vist sig, at poplerne har skabt problemer for belægningerne på cykelstier og fortove. 191 poppeltræer blev fældet og udskiftet med mere varige træbeplantninger. En del af de træer, som blev fældet i 2005, vil i løbet af 2006 blive genplantet: Det drejer sig f.eks. om træer på strækningen Gyldenløvesgade ved Søpavillionen og Ved Stranden. Det er en stor økonomisk udfordring at fortsætte den gode udvikling og nå målet om 18.000 gadetræer, som før elmesygen.

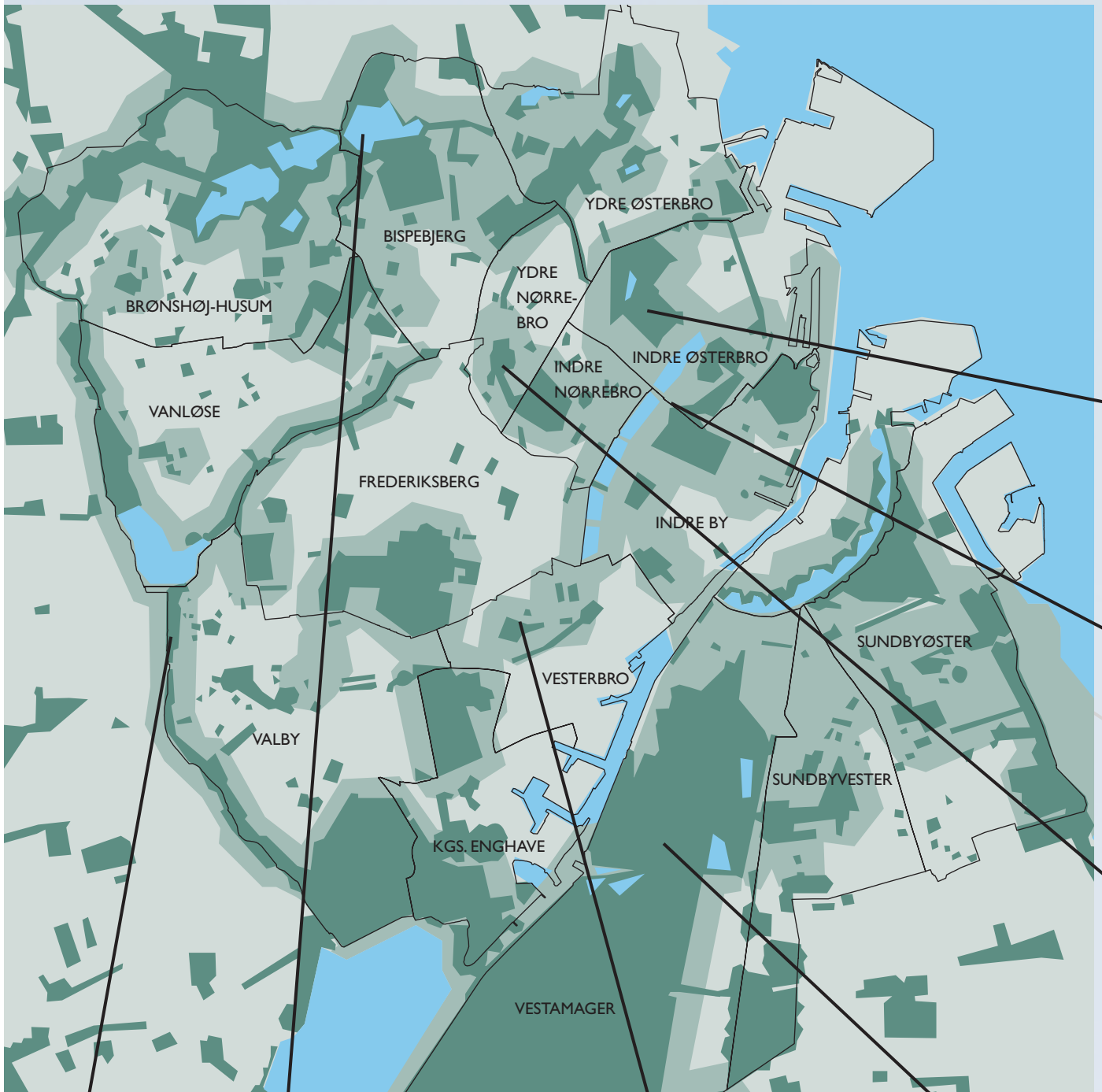
FORBRUG AF KEMISKE UKRUDTSBEKÆMPELSESMIDLER I PARKER OG LANGS OFFENTLIG VEJ

Forbruget af sprøjtemidler er mere end halveret

Forbruget af kemisk ukrudtsbekæmpelse (herbicerer) er faldet til 12 liter. Det er mere end en halvering i forhold til 2004. Faldet skyldes primært, at Københavns Kommune er gået mere systematisk til værks i bekæmpelsen af bjørneklo. Den systematiske kortlægning af bjørnekloens udbredelse har bl.a. ført til en tidligere og mere effektiv bekæmpelse af planten. Desuden har Københavns Kommune et tæt samarbejde med Det Økologiske Råd omkring bekæmpelse af bjørneklo. Det er målet at bringe forbruget til ophør inden udgangen af 2006.

■ Områder der har mindre end 400 m til større rekreative områder ■ Større rekreative områder som parker, kirkegårde og andre naturområder

■ **Vigerslevparken, Damhusengen og -søen, Krogebjergparken og Grøndalsparken** danner en sammenhængende parkstruktur. Københavns Kommune og brugerråd for parkerne vil i løbet af 2006 udarbejde retningslinjer for parkernes fortsatte udvikling.

■ **Utterslev Mose og Vestvolden** spiller en overordentligt vigtig rolle som naturområde, men også som regionalt parkområde ikke mindst for borgere i Bispebjerg, Brønshøj-Husum og Vanløse.

■ **Enghaven** spiller en afgørende betydning for borgerne på Vesterbro, hvor der kun er 2 m² grønt areal pr. indbygger. I de områder, hvor forsyningen af grønne tilbud er lille, er det væsentligt at arbejde på at forbedre kvaliteten i eksisterende anlæg. I 2006 vil Sønder Boulevard blive fornyet.

Lang vej til parkerne fra Vesterbro

Kortet viser, hvilke områder i Københavns Kommune der har mindre end 400 m til større rekreative områder som parker, kirkegårde og andre naturområder. Kortet viser, at især borgere på Vesterbro, Kongens Enghave, dele af Østerbro og Ydre Nørrebro har langt til større rekreative arealer.

Den grønne struktur i Københavns Kommune består dels af nogle store sammenhængende grønne områder som Utterslev Mose, Valbyparken, Fælledparken, Amager Fælled og Kalvebod Fælled, dels af mange mindre parkområder, f.eks. fæstningsringen, der tilsammen danner en sammenhængende struktur. Når man forbedrer adgangen til de grønne områder, får borgerne bedre muligheder for at benytte arealerne. Den direkte adgang mellem Fisketorvet og Amager Fælled, som etableres i løbet af sommeren 2006, vil især give borgere i Kongens Enghave lettere adgang til naturen. Når Nordhavnen skal byudvikles, er det væsentligt at skabe en sammenhængende rekreativ struktur, ikke alene for de kommende beboere, men også som et tilbud til bydelens nuværende beboere.

■ **Fælledparken** er byens mest benyttede park med ca. 11 mio. besøgende årligt. Parken fungerer både som et lokalt rekreativt parktilbud, men er derudover også kendetegnet ved at være en aktivitetspark, som mange Københavnerne benytter sig af.

■ **Fæstningsringen** ligger som et centralt grønt bånd omkring indre by og giver gode muligheder for daglig rekreation for mange mennesker.

■ **Amager Strandpark** er et nyt parkområde, som i årene fremover skal udvikle sig ikke kun som et lokalt rekreativt tilbud, men som et parktilbud for hele byen. Området vil formentligt blive brugt mest til weekend- og sommerudflugter.

■ **Amager Fælled** ligger i forlængelse af Kalvebod Fælled og danner en grøn kile ganske tæt på Centrum. Der er i øjeblikket ikke så mange mennesker, der bor inden for gåafstand. Men i disse år bygges der intenst på begge sider af Amager Fælled, og flere mennesker vil derfor i fremtiden få glæde af det store og fredelige naturområde.

■ **Nørrebroparken og Nørrebro cykelrute** spiller en afgørende betydning for beboerne på Nørrebro. I løbet af 2006 vil etappen mellem Jagtvej og Ågade blive realiseret, og herved vil bydelen for såvel cyklister som gående blive forbundet med Frederiksberg, hvor cykelruten fortsætter til Roskildevejen.

HAV, HAVN OG SØER BLIVER STADIG RENERE

Det går den rigtige vej med vandområderne i København. Mere badevand, nye regnvandsbassiner og nye fiskemuligheder er blandt de mest markante resultater i 2005. Amager Strandpark åbnede officielt den 18. august 2005 og var fra første dag velbesøgt af glade badegæster, der kunne boltre sig på den 4,6 km lange badestrand. De første målinger i 2005 viste, at vandkvaliteten som forventet var fin både ved den nye kyst ud mod Øresund og i lagunen mellem Amager og Strandøen. Stranden vil fremover danne ramme for en lang række aktiviteter som f.eks. beachvolley, kajakløb og svømmestævner. Alle har mulighed for at afholde arrangementer på stranden.

Siden 1995 har det være muligt at bade i Københavns Havn. Kun i få tilfælde med kraftig regn har grænseværdierne for E.-coli-bakterier været overskredet, fordi kloakkerne "løber over". For at undgå denne forurening har Københavns Kommune bygget bassiner, der kan tilbageholde regn- og spildevand fra at løbe ud i havnen. I 2006 afslutter Københavns Energi bygningen af et nyt regnvandsbassin ved det nye skuespilhus. Det betyder endnu bedre vandkvalitet i inderhavnen, så kravene til badevandets indhold af E.-coli nu kan overholdes i hele havnen. Det er dog ikke sikkert, at målsætningen om badevandskvalitet kan nås i Kalveboderne. Det afhænger af, om oplandskommunerne gennemfører de nødvendige reduktioner i overløb mv.

I 2007 går Københavns Kommune i gang med et projekt, som går ud på at forbedre vandkvaliteten i Svanemøl-

lebugten. Målet er, at det bliver muligt at bade i Svanemøllebugten i løbet af 2007-2008.

NU BLIVER DET MULIGT AT FISKE I HAVNEN

I april 2006 blev det muligt at fiske efter torsk og hornfisk i Københavns Havn. Det er Miljøkontrollen og Fødevarestyrelsen, der står bag de undersøgelser, der giver grønt lys for torsk og hornfisk. Der er dog stadig et for højt indhold af bl.a. kviksølv i nogle fiskearter. I ørred er der f.eks. målt et for højt indhold af tungmetallet TBT, som kommer fra skibenes bundmaling. For at undersøge problemets omfang skal der i 2006 laves flere undersøgelser af ørred. Hvis det skal være muligt at spise alle slags fisk fra havnen, er det nødvendigt at reducere påvirkningen fra de tungmetaller, som er ophobet på bunden af havnen. Det er usikkert, om målet om at forberede sedimentkvaliteten kan nås, da der ikke er afsat midler hertil. Planarbejdet er påbegyndt, og der udføres for øjeblikket forundersøgelser.

FUGLE OG FISK TRIVES VED DE INDRE SØER

De Indre Søer har nu klart vand og lever for tredje år i træk op til målet for sigtddybde. Forbedringen af vandkvaliteten skyldes en massiv indsats siden 2002, bl.a. opfiskning af skidtfisk og udsætning af gedder mm. I 2004 og 2005 blev der på forsøgsbasis anlagt lavvandede områder med planter langs nogle af søbredderne. Lavvandsområderne fungerer som

MÅL FOR VANDOMRÅDER

Københavns Kommune vil sikre, at alle vandområder er rene og klarvandede med et rigt og varieret dyre- og planteliv samt høj hygiejnisk standard senest i 2015 (Kommuneplan 2005). Målet er bindende i henhold til Miljømålsloven, der implementerer EU's Vandrammedirektiv.

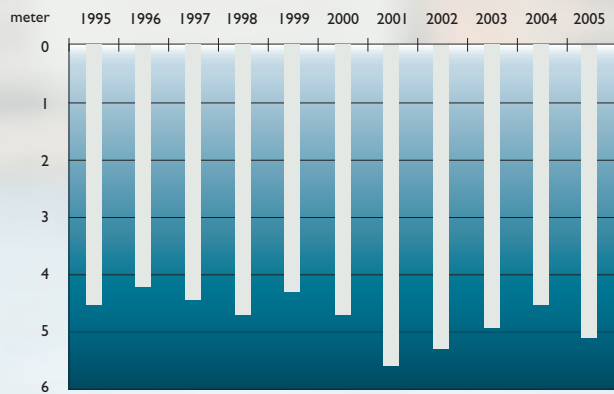
Sedimentkvaliteten i havnen skal forbedres inden udgangen af 2015 (Agenda 21-plan).

Der skal skabes øget biologisk mangfoldighed og rekreativ udnyttelse af de rørlagte vandløb inden 2015 (Agenda 21-plan).

Københavns Kommune vil så vidt muligt friholde arealer over rørlagte vandløbsstrækninger for byggeri og tekniske anlæg (Kommuneplan 2005).

SIGTDYBDE I KØBENHAVNS HAVN

God sigtedybde i Københavns Havn

Sigtedybden i havnen var i 2005 lidt bedre end i 2004, og har nu i over ti år ligget stabilt på over 4 meter. Der er ikke længere så meget trafik i havnen, som hvirvler materiale op fra bunden, og der er færre udledninger af partikler, fosfor og kvælstof fra overløb fra kloaksystemet. Samtidig har havnen en stor vandgennemstrømning, der sikrer god udskiftning af havnevandet.

DE RØRLAGTE ÅER I KØBENHAVNS KOMMUNE

opvækst- og gydeområder for gedderne. Det har vist sig at være en succes. Også mange af vandfuglene sætter stor pris på områderne. I 2006 vil kommunen anlægge flere permanente lavvandsområder.

Damhussøen har opfyldt målet for sigtdybde siden 1994. Søen har klart vand, og der er mange aborrer og planter på bunden af søen. Den gode tilstand holdes ved lige ved at sikre mindst mulig belastning fra den forurene Harrestrup Å.

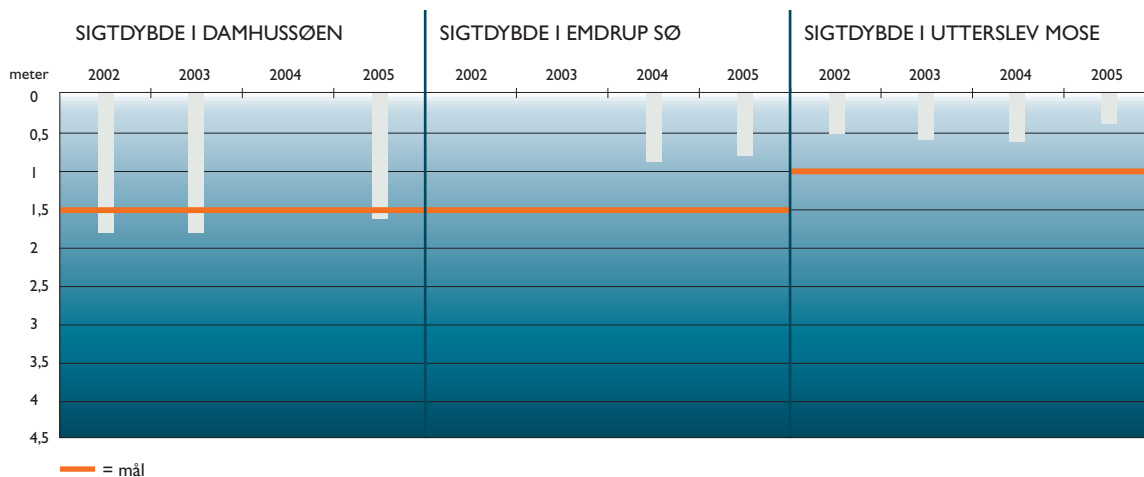
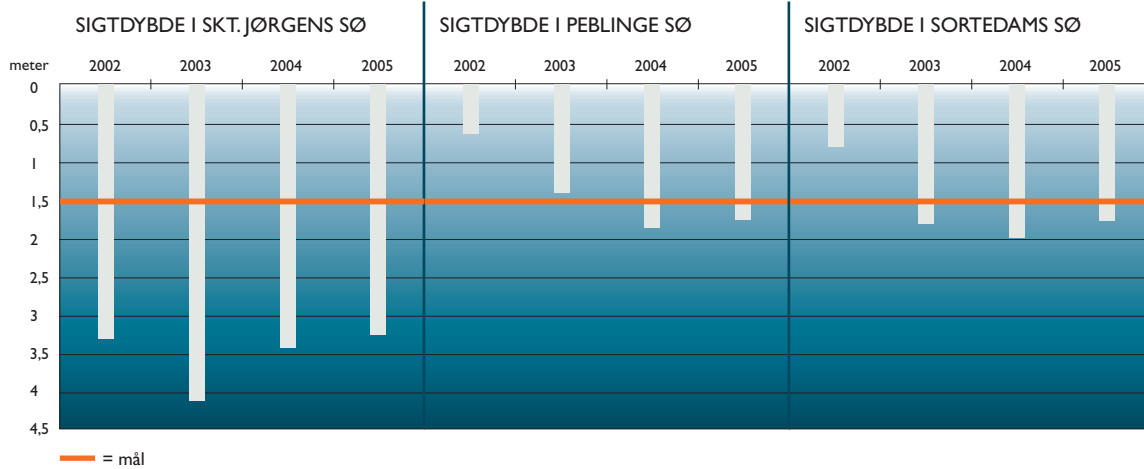
RESTAURERING AF UTTERSLEV MOSE OG EMDRUP SØ AFVENTER FINANSIERING

Hvis bevillingerne kommer i hus, skal Utterslev Mose og Emdrup Sø restaureres. Første led i Vandområdeplanen for Utterslev Mose og Emdrup Sø er at afskære tilledning af spildevand og restaurere vandløbene. Dette skal bl.a. ske ved at fjerne al slammet fra bunden af Nordkanalen og Søborghusrende. Samtidig skal Søborghusrende omlægges, så den får et mere slynget forløb. I 2005 blev slamfjernelsen fra Nordkanalen og

Søborghusrende planlagt i detaljer, men den endelige finansiering mangler stadigvæk. Senere skal der ske flere biologiske indgreb såsom at fiske ”skidtfisk” op i Utterslev Mose, ligesom det er gjort i De Indre Søer. Alt i alt er udgiften for Københavns Kommune anslået til 60 mio. kr. Borgerrepræsentationen vedtog Vandområdeplanen i 2004.

ÅBNING AF RØRLAGTE ÅER UNDERSØGES

I 2005 gik kommunen i gang med at undersøge, om de rørslagte åer, Lygte Å, Grøndals Å og Ladegårds Å, kan frilægges. Og i givet fald, hvilke strækninger det drejer sig om. Formålet er at skabe et eller flere rigtige vandløb, så dyre- og plantelivet får bedre levevilkår og, københavnere får glæde af mere ”natur” i byen. Et skitseforslag til frilægning af åerne skal ligge klar ved udgangen af 2006. Forslaget skal beskrive de bedst egnede områder, og hvordan vandmængderne og andre fysiske forhold bedst kan spille sammen med økonomien i projekterne.

Klart vand i fire ud af seks søer

Damhussøen, Sortedams Sø, Peblinge Sø og Skt. Jørgens Sø overholder målene for sigtdybde. Siden 2002 har kommunen gennemført et meget omfattende genopretningsprojekt i De Indre Søer for at skabe god vandkvalitet. Den forbedrede sigtdybde er et tegn på, at projektet er lykkedes. Sigtdybden i Emdrup Sø ser også ud til at være forbedret en smule, men flere målinger er nødvendige for at fastslå, om det er en varig forbedring. I Utterslev Mose er sigtdybden uændret, selvom belastningen med overløb fra kloakkerne er reduceret betragteligt i løbet af de sidste 30 år. Årsagen er en stor mængde slam på bunden af mosen, som giver algevækst hver sommer.

Sigtdybden er et mål for vandets klarhed og dermed indirekte et udtryk for, hvor mange alger der er i vandet. Sigtdybden angiver, hvor langt man kan se en hvid skive, der sænkes ned i vandet.

Den røde linje viser målet for sigtdybden. De manglende søjler for nogle år er udtryk for, at der ikke er målt sigtdybde de pågældende år.

LIDT MERE AFFALD GENANVENDES

Den samlede mængde affald i Københavns Kommune steg lidt fra 2003 til 2004. Mere affald fra byggeri og nedrivning og fra husholdninger lå bag stigningen, mens mængden af erhvervsaffald faldt i samme periode. Fra 2004 til 2005 faldt mængden af husholdningsaffald imidlertid igen. Et fald i mængden af affald afleveret på genbrugsstationerne er hovedårsagen. Udviklingen var forventet, fordi den ene af kommunens fire store genbrugsstationer lukkede i starten af 2005. En del af affaldet er formentlig afleveret i nabokommunerne som led i samarbejdet om genbrugsstationerne i de fælleskommunale affaldsselskaber Amagerforbænding I/S og Vestforbrænding I/S.

FLERE GENBRUGSSTATIONER PÅ VEJ

Fremover får København flere genbrugsstationer og kvartermiljøstationer. Det er vedtaget, at der skal etableres en ny genbrugsstation på Borgervænget til erstatning for den lukkede på Rente-mestervej. Kommunen arbejder også på at etablere endnu en genbrugsstation ved Fuglebakken Station. I 2005 åbnede en kvartermiljøstation i Møllegade. Yderligere tre kvartermiljøstationer vil blive åbnet i de kommende år.

BESKEDEN STIGNING I GENANVENDELSE

Fra 2003 til 2004 steg genanvendelsen af både bygge- og erhvervsaffaldet. Set over en årrække er genanvendelsen af erhvervsaffaldet dog stagneret. Målet for 2004 i den gamle affaldsplan var, at 90 pct. af byggeaffaldet og 59 pct. af erhvervsaffaldet skulle genanvendes. Med en genanvendelse på 88 pct. i 2004 er målet for byggeaffaldet næsten nået. Målet for erhvervsaffald er derimod langt fra nået, her er det nemlig kun 40 pct. af affaldet, som genanvendes. I den nye affaldsplan, som gælder frem til

2008, er målene justeret ned. Målet for byggeaffald er allerede nået, mens det er usikkert, om målet for erhvervsaffald kan nås. Datagrundlag og prognoser for den indsamlede mængde erhvervsaffald skal vurderes nærmere for at få et mere præcist billede af situationen.

For første gang i flere år er genanvendelsen af husholdningsaffaldet steget lidt. Fra 23 pct. i 2004 til 24 pct. i 2005. Det er papir og pap, der pynter på statistikken for genanvendelse, mens glas og flasker er gået lidt tilbage. Målet er, at 27 pct. af husholdningsaffaldet genanvendes i 2008, så der er et stykke vej endnu. Men målet kan nås, hvis genanvendelsen stiger med samme takt som fra 2004 til 2005 i de kommende år. Ordningen for glas og flasker bliver udvidet fra den 1. august 2006, så man også kan smide plastflasker og dåser i glascontainerne.

"HIT MED BATTERIERNE" HITTEDE

I kraft af kampagnen "hit med batterierne" blev der i 2005 indsamlet mange flere brugte batterier end tidligere. De husstandsomdelte nylonposer til brugte batterier kan afleveres mange steder. Blandt andet har ca. 450 supermarkeder, butikker og institutioner grønne batterikasser stående. Desuden kan man i mange ejendomme aflevere batterier til den såkaldte viceværtordning eller i batteribeholdere. Endelig kan batterierne afleveres til miljøbilen eller på genbrugsstationen. På hjemmesiden www.hitmedbatterierne.dk kan man få en oversigt over alle de steder, hvor man kan aflevere brugte batterier.

MÅL FOR AFFALD

Affaldsplan 2008 har fem overordnede målsætninger:

- mindre affald og færre farlige stoffer i affaldet
- bedre udnyttelse af ressourcerne i affaldet og mindre affald til forbrænding og deponering
- mest miljø for pengene
- et affaldssystem, der passer til byen
- et affaldssystem, der er logisk og velkendt

Herudover sætter Affaldsplanen mål for, hvor meget affald, der skal indsamles af forskellige slags affald og hvor mange procent af affaldet, der skal genanvendes.

AFFALDSMÆNGDER FORDELT PÅ SEKTORER 1994-2004/2005 (TONS)

Mere affald

Den samlede affaldsmængde er steget lidt fra 2003 til 2004. Stigningen er især sket i byggeaffaldet. Mængden af byggeaffald og erhvervsaffald i 2005 bliver først gjort op efter regnskabs deadline.

INDSAMLET GLAS, PAPIR, FARLIGT AFFALD OG PAPER GENANVENDES (KG PR. INDBYGGER)

	2004	2005	Mål 2008
Papir	40,8	42,8	45,0
Glas	12,2	11,7	19,2
Pap	4,0	4,0	8,5

Mere papir til genanvendelse

I 2005 har hver københavnner i snit afleveret 2 kg papir mere end sidste år, og det kan ses på den samlede genanvendelse af husholdningsaffaldet. For pap er situationen uændret, og for glas er det gået lidt tilbage i 2005, men fra den 1. august 2006 bliver glasordningen udvidet med plastflasker og dåser fra drikkevarer.

GENANVENDELSE AF AFFALD (PCT.)

Genanvendelse stiger lidt

Genanvendelsen af affald fra byggeri og anlæg er steget lidt fra 2003 til 2004, mens der er sket en ganske beskedne stigning i genanvendelsen af erhvervsaffald i samme periode. Også for husholdningsaffald er der sket en lille stigning i genanvendelsen fra 2004 til 2005. Tallene for 2005 for erhvervsaffald og bygge- og anlægsaffald foreligger først efter regnskabs deadline.

CO₂ UDSLIPPET FALDER – MEN FOR LANGSOMT

Selvom det ikke umiddelbart er synligt i figuren om CO₂-udledningen, har energiproduktionen i 2005 været mere miljøvenlig end året før. Dels har produktionen på de svenske vandkraftværker været større i 2005 end i 2003 og 2004, og dels er elproduktionen fra vind og biomasse steget. Især produktionen af el baseret på biobrændsel og affald er i fremgang. Når produktionen af vand-, vind- og bioenergi øges, skal der produceres mindre energi baseret på kul, olie og naturgas. Det betyder mindre udledning af CO₂ og NO_x (kvælstofilter) pr. kWh. Den tilsyneladende stigning i det samlede CO₂-udslip fra energiproduktion fra 2004 til 2005 skyldes en ny beregningsmetode. Trafikken udledte 470.000 tons CO₂ i 2005 og er nu oppe på 19 pct. af den samlede CO₂-udledning mod 15 pct. i 1990.

Siden 1990 er CO₂-udledningen fra københavnernes energiforbrug faldet med 26 pct. Men da trafikens udledning i samme periode er steget meget, bliver resultatet, at det samlede CO₂-udslip kun er faldet med 20 pct. siden 1990. Så selvom CO₂-reduktionen går den rigtige vej, er der meget langt til målet på 35 pct. i 2010. Fjernvarmen dækker nu stort set hele byen, så der er ikke megen CO₂-reduktion at hente her fremover. Samtidig er kommunens handlemuligheder på energi- og klimaområdet blevet væsentligt mindre som følge af liberalisering, salg af energianlæg mv. Disse forhold gør, at der skal fokuseres på nye virkemidler.

KLIMASTRATEGI PÅ VEJ

Hvis kommunen skal nå målet og tage globalt medansvar, er det nødvendigt, at vi på en effektiv og bæredygtig måde håndterer den langsigtede energiforsyning, vedvarende energi, transport mv. Der er store potentialer at udnytte med hensyn til energibesparelser, teknolog udvikling og vedvarende energi. Men det

er nødvendigt med en mere målrettet kommunal indsats, da den nuværende indsats ikke vil påvirke byens samlede energiforbrug og CO₂-udslip i mærkbart omfang fremover. Københavns Kommune har derfor besluttet, at der skal udarbejdes en strategi for en øget kommunal indsats på klimaområdet. Strategien forventes at blive behandlet politisk i 2006.

SOLSTRØM TIL KØBENHAVNERNE

Et virkemiddel, der skal arbejdes videre med i de kommende år, er øget etablering af solcelleanlæg til elproduktion. Københavnerne har siden 2003 haft mulighed for at købe solstrøm hos Københavns Energi. Strømmen er produceret på flere forskellige solcellanlæg i København.

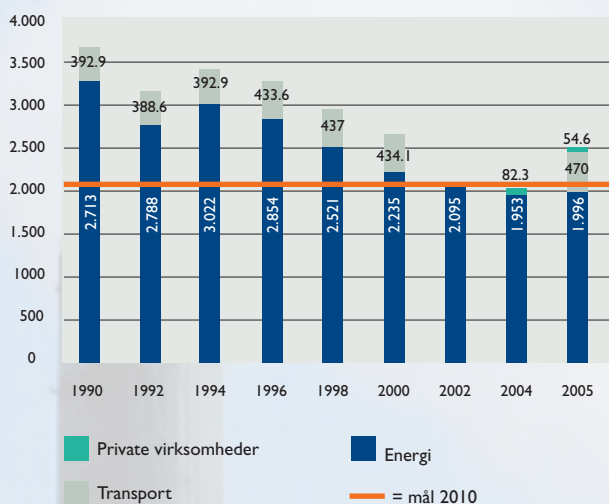
I efteråret 2004 blev det private Københavns Solcellelaug dannet. Lauget fungerer på samme måde som Middegrundens Vindmøllelaug, der sælger vindmølleandele til private borgere. Solcellelauget gav fra 2005 københavnernes adgang til at købe en andel i et solcelleanlæg og derved også bidrage til at etablere nye solcelleanlæg.

Kommunen vurderer, at en massiv tilslutning til solcellelaug vil kunne sætte øget fokus på solceller i byen og via salg af andele i konkrete solcelleprojekter være med til at øge bevidstheden blandt byens borgere. Københavnerne får på denne måde mulighed for at kunne foretage sig noget aktivt for miljøet. Herved er det muligt at skabe en folkelig opbakning, der er nødvendig, hvis solceller skal blive en væsentlig del af energiproduktionssystemet.

MÅL FOR ENERGI

Københavns Kommunes mål er, at CO₂-udledning fra energiforbrug, transport og affaldshåndtering skal reduceres med 35 pct. i perioden 1990-2010.

CO₂-UDLEDNING FRA ENERGIFORBRUG (INKL. AFFALDSFORBRÆNDING), TRANSPORT OG PRIVATE VIRKSOMHEDER MED EGEN ENERGIPRODUKTION (1.000 TONS)

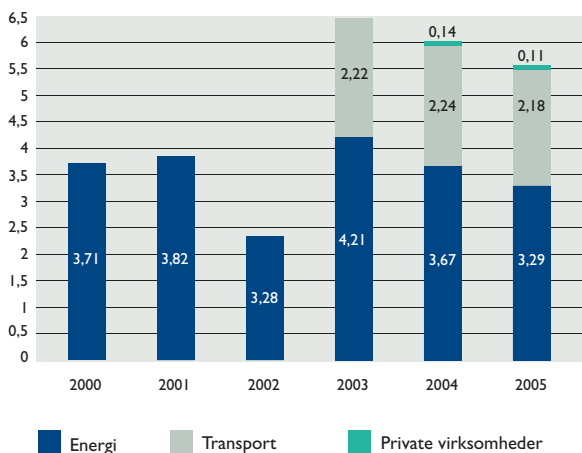

Udslip CO₂ (kuldioxid) og NO_x (kvælstofoxider) faldet over tid

Det samlede CO₂-udslip er faldet med 20 pct. fra 1990 til 2005. Det skyldes først og fremmest, at flere har fået fjernvarme. Fra 2004 til 2005 er det samlede udslip af drivhusgassen CO₂ (kuldioxid) i København steget med ca. 2 pct.. Stigningen skyldes dog ikke en mindre miljøvenlig energiproduktion, men en ny beregningsmetode, nemlig at udligningen i vedvarende energi mellem Vest- og Østdanmark udgår i dette års miljøregnskab. Udligningen fik miljødeklarationen, som er den beregnede CO₂- og NO_x-udledning pr. produceret energienhed (kWh), i Østdanmark til at se "grønnere" ud, end den egentlig er, da en betydelig mængde vindkraft fra Vestdanmark indgik i opgørelsen. Reelt har energiproduktionen i Østdanmark i 2005 været mere miljøvenlig end året før. Dels er der produceret mere el på de svenske vandkraftværker i 2005 end i 2003 og 2004, og dels er elproduktionen fra vind, biobrændsel og affald steget.

I årene 2002-2004 har det ikke været muligt at skaffe pålidelige data for CO₂-udledningen fra vejtrafikken. Miljøkontrollen har fra 2005 fået mulighed for at udføre nye og mere præcise beregninger..

NO_x-UDLEDNING FRA ENERGIFORBRUG (INKL. AFFALDSFORBRÆNDING), TRANSPORT OG PRIVATE VIRKSOMHEDER MED EGEN ENERGIPRODUKTION (1.000 TONS)

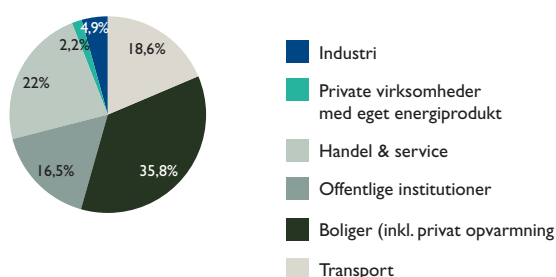

NO_x-udledning er faldet markant siden 1990

Fra energisystemet i Østdanmark er den totale udledning af kvælstof reduceret med ca. 40 pct. fra 1990 og frem til 2002. Det skyldes primært de såkaldte NO_x-anlæg på centrale kraftvarmeværker, skrotning af gamle anlæg samt stigende anvendelse af naturgas og biomasse. Siden er udledningen af NO_x holdt på samme lave niveau. Stigningen i udledning af NO_x i 2003 skyldes omlægning fra orimulsion (et olielignende produkt) tilbage til kul på Asnæsværkets blok 5.

De væsentligste kilder til forurening med kvælstofoxider (NO_x) er trafik og kraftværker. Udledningen af NO_x er større fra energiproduktionen end fra trafikken. Men det er trafikens udledning, der har betydning for luftkvaliteten i København, da befolkningen udsættes for forureningen direkte i gaderne, før luften bliver fortyndet. Udledningen af NO_x bidrager på regionalt plan til udviklingen af sur regn.

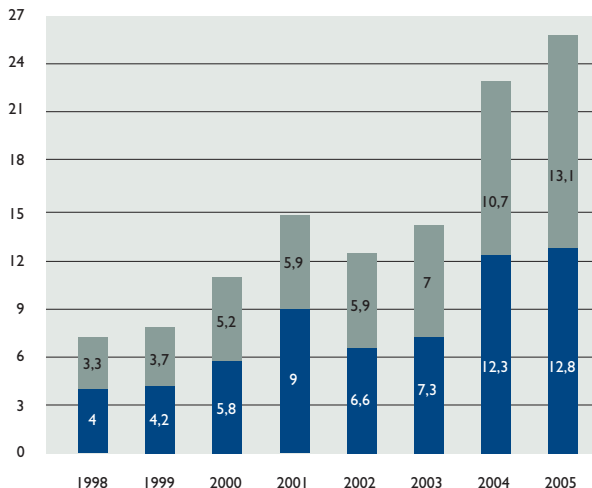
FORDELING AF CO₂-UDLEDNING PÅ SEKTORER, 2005

Boliger samt handel- og servicevirksomheder står for det største udslip

Figuren viser CO₂-udledningen fordelt på sektorer efter energiforbrugets størrelse. Den største CO₂- og NO_x-udledning kommer fra energiforbrug i boliger (inkl. privat opvarmning med private oliefyr, petroleumsovne og lignende) og handel- og serviceerhverv. Transportsektoren er ansvarlig for 19 pct.

VEDVARENDE ENERGI I ELKRAFTOMRÅDET (PCT.)

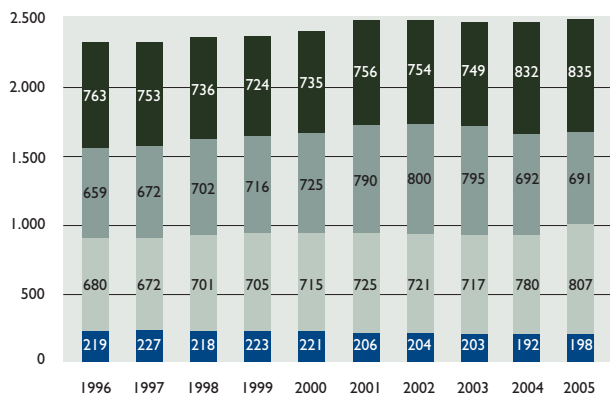

Gang i vindenergien

Produktionen af vedvarende energi i Østdanmark bidrager til at nedsætte udslippet af CO₂ og NO_x. I 2005 stammede mere end 25 pct. af den samlede elproduktion fra vedvarende energi. Især er andelen af el produceret på biobrændsel og affald steget i forhold til 2004.

Opgørelsesmetoden for andelen af vedvarende energi er i år ændret, så tallene for 2004 og 2005 ikke kan sammenlignes med tidligere år. Tidligere blev tallene opgjort i forhold til de aktuelle produktionsforhold fra anlæg i drift inkl. import fra Tyskland og Sverige, mens de for 2004 og 2005 er opgjort i forhold til nettoproduktionen fra anlæg i drift på årsbasis.

ELFORBRUG FORDELT PÅ SEKTORER (1.000 MWH)

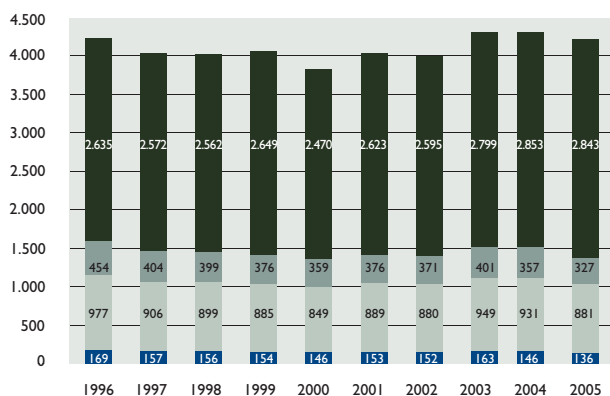

Elforbruget er fortsat svagt stigende

Det samlede elforbrug i København stiger fortsat. De offentlige institutioner har siden 2002 haft et faldende forbrug, mens de andre sektorer har haft et større elforbrug end i 2004. Industrien har efter jævnt faldende forbrug siden 1999 igen øget forbruget i forhold til 2004. Flere elektriske apparater i de danske hjem betyder, at elforbruget forventes at stige i de kommende år.

FJERNVARMEFORBRUG FORDELT PÅ SEKTORER (1.000 MWH)

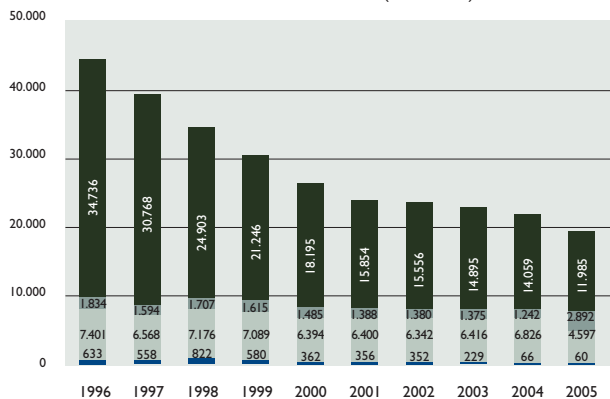

Fjernvarmeforbruget er stagneret

Fjernvarme har stort set erstattet elopvarmning og de meget forurenende private oliefyre. I begyndelsen af 90'erne blev det gjort lovpligtigt at blive tilsluttet fjernvarmenettet. Tilslutningsfristen for parcelhuse udløb i 2002, og primo 2005 var ca. 98 pct. af alle københavnere tilsluttet fjernvarmenettet, og der forventes fortsat en mindre tilgang af nye fjernvarmekunder i de kommende år. Herudover vil konvertering fra damp til vand i fjernvarmenettet give en mere miljøvenlig fjernvarmeproduktion.

GASFORBRUG FORDELT PÅ SEKTORER (1.000 M3)

Tilbagegang for gassen

Generelt er bygas kraftigt på retur. Kun offentlige institutioner har haft et større forbrug i 2005 end de tidligere år. Kampanjer for at bevare bygas har specielt virket over for restaurationskøkkener, mens private stadig vælger bygas fra til fordel for elkomfurer. Fra 2007 sendes en ny type bygas ud i nettet, og det vil gøre brugen af gas i forhold til el endnu mere miljøvenlig. Københavns Energi arbejder fortsat på at tjekke alle komfurer i København for at sikre, at de kan fungere med den nye type bygas. Prognoser viser at ca. 16 pct. af gaskunderne i København bliver nødt til at skifte komfur. Ved udgangen af 2005 havde kun ca. 2 pct. udskiftet deres gaskomfur.

FORTSAT FOKUS PÅ VANDFORBRUGET

Københavnerne bruger stadig mindre vand, men besparelserne er så småt begyndt at stagnere. I 2005 brugte hver københavnere i gennemsnit 121 liter vand i døgnnet. Målet er, at hver københavnere når ned på 110 liter vand i døgnnet i 2010. Der er behov for en ekstraordinær indsats, hvis målet skal nås. I forslaget til vandforsyningsplan er der foreslået yderligere tiltag, bl.a. en forøgelse af støtten til at opsætte individuelle vandmålere og vandbesparende toiletter. Desuden foreslås det at lave en økonomisk analyse af andre mulige tiltag.

Vedvarende vandsparekampagner og flere individuelle målere i lejligheder er nogle af hovedårsagerne til de senere års vandbesparelser. Vandbesparende toiletter med to skyl har også stor betydning for forbruget. Selvom det bliver meget svært at nå 2010-målet, vil kommunen fortsat lave kampagner og tiltag, som skal forsøge at få københavnere til at spare endnu mere på vandet i de kommende år. Man kan også stadig få støtte til at udskifte vandmålere.

BOLIGFORENINGER, BØRN OG UNGE I SIGTEKORNET

I 2005 gik Københavns Energi i gang med at lave en webbaseret vandspareguide til boligforeninger. Vandspareguiden er målrettet ejendomsinspektører og viceværter. Københavns Energi er også i gang med at lave en film om vand og spildevand i København for børn i 2.-5. klasse og et undervisningsprogram om vandets vej, som gennemføres i samarbejde med fem andre forsyningsselskaber, Danva og Undervisningsministeriet. Målgruppen for undervisningsprogrammet er børn på 6.-9. klassetrin.

Energi- og Vandværkstedet er et andet tilbud til børn og unge i Københavns Kommune. Værkstedet er en eksperimenterende miljøskole, hvor børn og unge kan fordybe sig i energien og vandets hemmeligheder gennem oplevel-

ser, leg og eksperimenter. Københavns Energi og Miljøtjenesten i Københavns Kommune står bag Energi- og Vandværkstedet. Filosofien bag værkstedet er, at hvis vi ikke betragter vores naturressourcer som noget værdifuldt, passer vi heller ikke på dem.

GRUNDVANDET BESKYTTES

Aktiv beskyttelse af grundvandet mod forurening fra sprøjtegifte, opløsningsmidler eller miljøfremmede stoffer er en hovedopgave. Indsatsen er mangesidet. F.eks. bliver der udpeget områder med særlig drikkevandsinteresse og lavet indsatsplaner for beskyttelse af grundvandet i de områder, hvor københavnernes drikkevand indvindes. Københavns Kommune løser opgaven i tæt samarbejde med de lokale vandværker, kommuner og amter.

Siden 1998 har Københavns Energi været med til at etablere syv såkaldte vandsamarbejder med kommuner, vandværker og amter i indvindingsoplandet. Vandsamarbejderne sikrer, at grundvandet beskyttes på baggrund af viden om lokale forhold og med lokal opbakning. I 2005 har man i vandsamarbejderne gennemført forskellige aktiviteter, bl.a. sløjfning af ubenyttede brønde og boringer, landbrugstjek, tilskud til bedre håndtering af sprøjteudstyr, pesticidkampagner samt fælles henvendelse til Miljøministeren. På flere kildepladser er der blevet gennemført såkaldt afværgepumpning, som skal sikre, at forureningen fra forurenede boringer ikke spreder sig til nærliggende boringer, som ikke er forurenede. Der er også gennemført flere projekter med henblik på at spore kilder til forurening.

SKOVE SKÅNER GRUNDVANDET

Mere skov er et af virkemidlerne i beskyttelsen af grundvandet. I 2005 indgik Københavns Kommune en aftale med

MÅL FOR VANDFORBRUG OG VANDKVALITET

Kommunen vil reducere vandforbruget, så drikkevandskvaliteten og forsyningen sikres, og der tages hensyn til naturen i de områder, hvor vandet indvindes (Vandforsyningsplan 2001).

Vandforbruget i husholdninger skal reduceres til 120 liter pr. indbygger pr. døgn i 2005 og 110 liter i 2010 (Vandforsyningsplan 2001).

Vandforbruget i erhvervslivet skal reduceres til 36 liter pr. indbygger pr. døgn i 2005 og 34 liter i 2010 (Vandforsyningsplan 2001).

Skævinge, Hillerød og Ølstykke kommuner om udvidelsen af Sperrestrup Skov og Skævinge og Gørløse skove. Med disse to samarbejdsaftaler er der nu indgået syv aftaler om mere skov, der tilsammen vil dække ca. 3.800 ha. Samarbejdsaftalen om Gulddysse Skov i Gundsø Kommune blev også udvidet i 2005, da Jyllinge Vandværk tilsluttede sig aftalen. Jyllinge Vandværk er et privat vandværk, som fremover vil støtte erhvervelse af nye skovarealer og drift af skoven.

Opkøb af jord-, skov- og naturområder sker udelukkende, når og hvis de nuværende ejere vil sælge til formålet. Efter en lidt træg start i de første år, kom

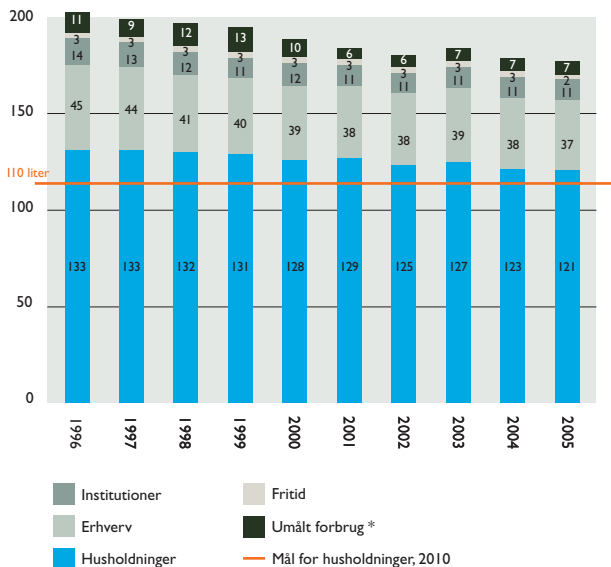
der godt gang i opkøbene i 2005. Det tegner godt for sikringen af rent drikkevand i de kommende år.

SEKS BORINGER GENÅBNET

Umiddelbart ser det ud til, at den brede indsats for at beskytte grundvandet virker. Seks borerer blev genåbnet i 2005, efter at indholdet af miljøfremmede stoffer er faldet til under grænseværdien. I 2005 var der i alt 74 ud af 711 borerer, der var lukket på grund af forurening. Der er blevet færre borerer siden 2004. Dels fordi opgørelsesmetoden er ændret. Dels fordi kommunen er i gang med at omlægge til et andet pumpeprincip, som kræver færre borerer.

VANDFORBRUG PR. INDBYGGER, 1996-2005

(LITER PR. INDBYGGER PR. DØGN)

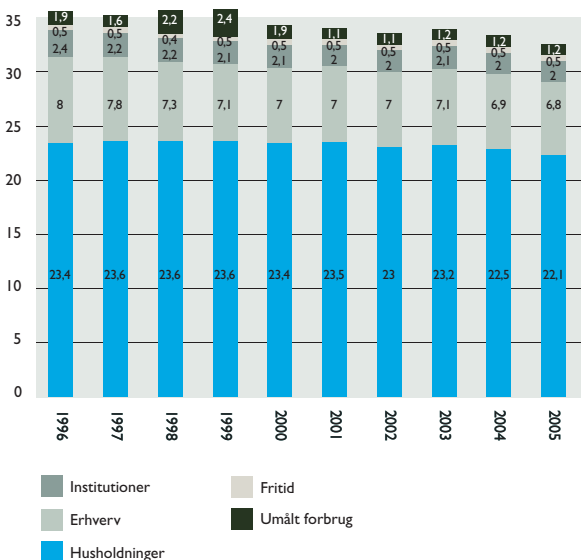

* Umålt forbrug = Brandslukning, ledningsarbejder, målerfejl, utætheder m.v.

Københavnerne bruger stadig mindre vand

Endnu engang har københavnernes brug af vand været mindre. Denne gang er der sparet 2 liter pr. døgn pr. københavnere, og forbruget er således nede på 121 liter vand pr. københavnere pr. døgn. Målet er, at hver københavnere når ned på 110 liter vand i døgn i 2010. Der er behov for en ekstraordinær indsats, hvis målet skal nås. I forslaget til vandforsyningsplan er der foreslået yderligere tiltag, bl.a. en forøgelse af støtten til at opsætte individuelle vandmålere og vandbesparende toiletter. Desuden foreslås det at lave en økonomisk analyse af andre mulige tiltag. Virksomhederne har også brugt mindre vand i 2005. I forhold til 2004 har virksomhederne sænket vandforbruget pr. københavnere pr. døgn med 1 liter. Målet for vandforbrug i erhvervssektoren er 34 liter pr. døgn pr. københavnere i 2010.

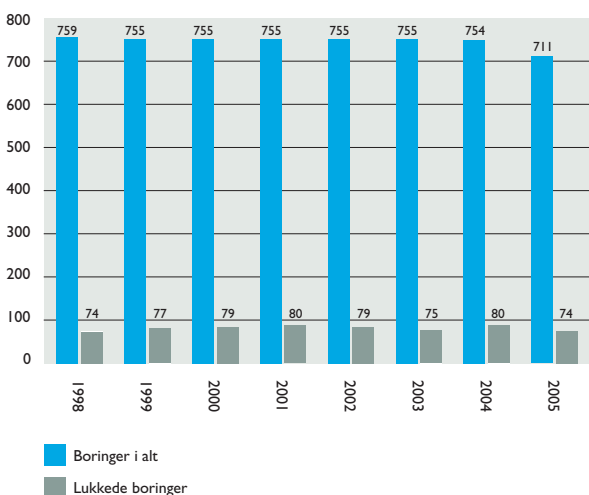
SAMLET VANDFORBRUG 1996-2005 (MIO. M³)

Samlet vandforbrug falder langsomt

I 2005 er Københavns samlede forbrug af vand faldet med cirka 1,5 pct. i forhold til året før. Faldet skyldes hovedsageligt, at husholdningerne bruger mindre vand, men erhvervssektoren står også for en væsentlig besparelse. Institutionerne har et meget lavt vandforbrug. Derfor er der størst fokus på besparelser i husholdninger og virksomheder, fordi det er her, de største besparelser kan hentes.

FORURENINGSLUKKEDE BORINGER 1998-2004

Over 10 pct. af boringer lukket på grund af forurening

I 2005 er seks forurenede boringer genåbnet, efter at indholdet af miljøfremmede stoffer er faldet til under grænseværdien. I 2005 var 74 ud af 711 boringer således lukket på grund af forurening med miljøfremmede stoffer. Der er blevet færre boringer siden 2004. Dels fordi opgørelsesmetoden er ændret. Dels fordi kommunen er i gang med at omlægge til et andet pumpeprincip, som kræver færre boringer.

TRAFIKKEN BELASTER SUNDHEDEN

Trafikken er den væsentligste kilde til forurening i byen, og den påvirker københavnernes sundhed. Specielt partikelforureningen fra trafikken er et stort sundhedsproblem for folk, der bor og færdes i København. Det er især luftvejssygdomme, kræft og kredsløbs-sygdomme, som forværres af luftforureningen, men den er også skyld i for tidlige dødsfald.

Støjen fra trafikken er et andet sundhedsproblem for mange af de borgere, der bor ud til de mere trafikerede gader. Støjen generer og kan føre til stress, forhøjet blodtryk samt øge risikoen for hjertesygdomme. En forudsætning for at nå målene for bl.a. trafikstøj er, at der bevilges midler til at gennemføre de aktiviteter, der er beskrevet i Trafik- og Miljøplan 2004.

MILJØZONEN TRÆKKER UD

Partikelfiltre på tunge dieseldrøjetøjer er et vigtigt middel mod partikelforurening. Stort set alle af kommunens egne dieseldrøjetøjer har fået partikelfiltre. Kommunen kræver også partikelfiltre på tunge dieseldrøjetøjer, der ejes af entreprenører og andre, der arbejder for kommunen. Kommunens knap 200 lastbiler og busser udgør imidlertid kun en marginal del af de tunge drøjetøjer, der dagligt kører i byen. Kommunen ønsker derfor at etablere en miljøzone i halvdelen af byen, hvor lastbiler og andre tunge dieseldrøjetøjer kun må køre, hvis de har partikelfiltre.

Efter at have overvejet sagen siden 2003 gav Justitsministeriet i 2005 des-

værre afslag på kommunens ansøgning. Justitsministeriet vil udarbejde forslag til en ny lov, der giver kommuner mulighed for at etablere miljøzoner. Loven forventes at være vedtaget i 2006. Det betyder, at der tidligst kommer en miljøzone i København i 2008.

40.000 BOLIGER STØJPLAGET

Vedvarende og stærk støj fra busser, biler og lastbiler plager beboerne i ca. 40.000 boliger i Københavns Kommune. Men hvordan er det egentlig at leve omgivet af larm? Det har beboerne langs tre stærkt trafikerede veje i København svaret på i en undersøgelse, som Miljøkontrollen foretog i 2005. Omkring halvdelen af beboerne føler sig generet af trafikstøjen, når de opholder sig indendørs i deres bolig med lukkede vinduer. Når vinduet er åbent, er det mere end otte ud af ti, der er generet. Det betyder bl.a., at de fleste ikke åbner deres vinduer så ofte, som de kunne have lyst til. Hver 5. forstyrres ved almindelig samtale i eget hjem, har svært ved at falde i søvn eller vågner om natten pga. trafikstøjen. At byboere skulle være mindre modtagelige over for støj afkræftes af undersøgelsen. Der er nemlig ikke noget, der tyder på, at man vænner sig til støjen og med tiden bliver mindre følsom over for billarm. Tværtimod: Hver 3. ønsker at flytte fra støjen.

Københavns Kommune arbejder løbende med støj i den fysiske planlægning ved hjælp af krav til nybyggeri, trafiksanering, hastighedsnedsættelser m.v. I 2005 blev der vedtaget et nyt sæt retningslinjer for trafikstøj ved nybyg-

MÅL FOR LUFTFORURENING

Luftkvaliteten i København skal være så god, at miljøet og befolkningens sundhed ikke skades (Agenda 21-plan 2004-2007).

Københavns Kommune vil arbejde for løbende at forbedre luftkvaliteten i gaderne med henblik på, at grænseværdierne bliver overholdt, samt at trafikens energiforbrug og CO₂-udslip begrænses (Kommuneplan 2005).

Københavns Kommune vil lokalisere boliger og institutioner, så borgernes sundhed ikke skades af støj, luftforurening eller forurenet jord (Kommuneplan 2005).

geri, som skærper kravene til støj, når man vil bygge nyt.

STØJREDUCERENDE ASFALT HJÆLPER

Langs de stærkt trafikerede veje er der behov for at gøre en særlig indsats for at dæmpe støjen. Her er det nødvendigt at anvende en bred vifte af virkemidler, f.eks. støjreducerende asfalt, støjsole-ring af boliger, hastighedsnedsættelse m.v. I 2004 og 2005 har kommunen lagt støjreducerende asfalt på Lyngbyvej (Hans Knudsens Plads til Haraldsgade)

og på Vigerslevvej (Læsteden til Valby Langgade). Dette tiltag har reduceret støjen for i alt ca. 800 boliger, heraf 230 med en støjbelastning over 70 dB(A). I Folehaven er der blevet udarbejdet en lokal støjhandlingsplan i samarbejde med områdets beboere. Resultatet er bl.a., at der nu bliver igangsat et projekt, som skal etablere støj- og facadeafskærmninger. Alt i alt forventes beboerne i ca. 100 boliger at få glæde af tiltagene. Der er dog langt fra afsat tilstrækkelige midler til at bekæmpe støj.

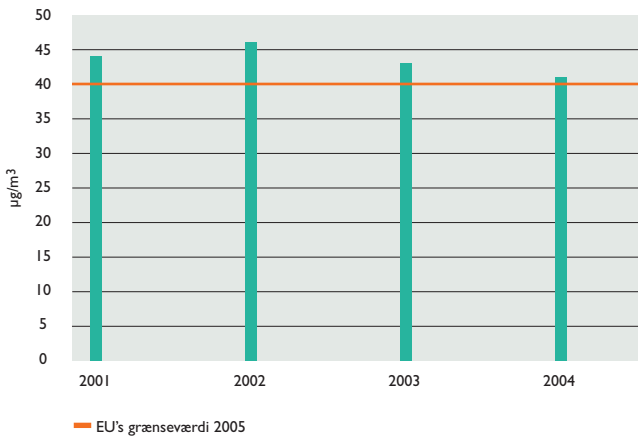
MÅL FOR STØJ

Inden 2010 er antallet af boliger, der er belastet med trafikstøj over 65 dB, halveret i forhold til 1995 (Kommuneplan 2005).

På længere sigt må støjen fra trafik i områder med boliger, institutioner og rekreation ikke overstige 55 dB og dermed skade borgernes sundhed. (Kommuneplan 2005).

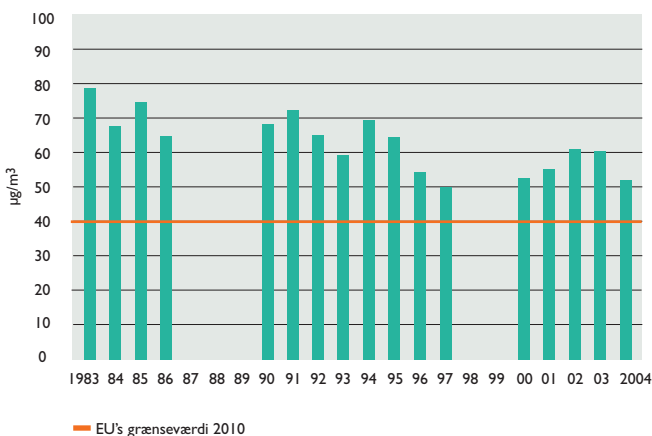
LUFTENS INDHOLD AF PARTIKLER (PM10)
ÅRSMIDDELVÆRDI H.C.ANDERSENS BOULEVARD

For høje partikel niveauer i København

Når man måler luftens indhold af partikler, deler man typisk partiklerne op i tre forskellige kategorier, nemlig grove partikler kaldet PM10, fine partikler kaldet PM2,5 og ultrafine partikler. Selvom de fine og ultrafine partikler er de mest sundhedsskadelige, har EU foreløbigt kun fastsat grænseværdier for de grove partikler (PM10). På de mest trafikerede gader i København ligger PM10-niveauerne over grænseværdien, som skal være overholdt ved udgangen af 2005. Figuren viser PM10-niveauerne på H.C. Andersens Boulevard, som i 2004 lå over årsgrænseværdien på 40 µg/m³. Det er ikke muligt at skaffe 2005-tal inden regnskabs deadline.

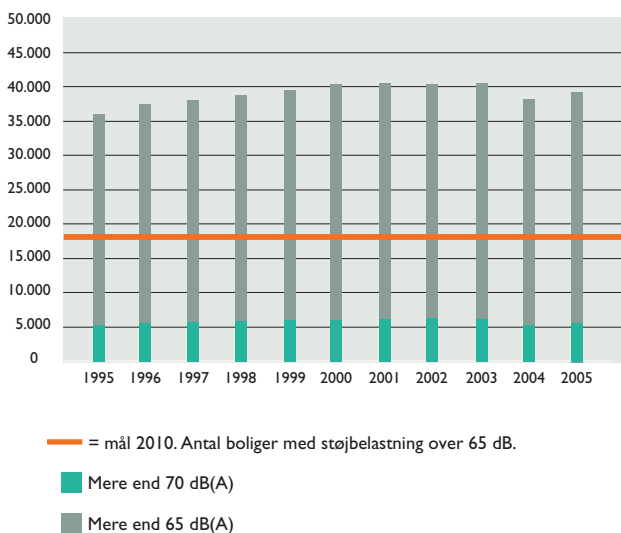
LUFTENS INDHOLD AF KVÆLSTOFDIOXID, NO₂
ÅRSMIDDELVÆRDI H.C.ANDERSENS BOULEVARD

For meget kvælstofdioxid (NO₂) i luften

På trods af at stort set alle personbiler i dag er forsynet med en katalysator, er der kun sket et mindre fald i NO₂-niveauerne. Det betyder, at forureningen i de mest trafikerede gader ligger over EU's grænseværdi, som skal være overholdt i 2010. Overskridelserne på H.C. Andersens Boulevard er ikke et isoleret fænomen. Prognoser for 2010 viser, at der på det tidspunkt forventes at være omkring 80 gadestrækninger i København, hvor NO₂-grænseværdien på 40 µg/m³ ikke er overholdt. NO₂ besværer vejrtrækningen hos især astmatikere og folk med kroniske luftvejs sygdomme. Længere tids påvirkning af NO₂ er også mistænkt for at give hyppigere luftvejsinfektioner hos børn. Det er ikke muligt at skaffe 2005-tal inden regnskabs deadline.

ANTAL BOLIGER MED STØJBELASTNING OVER 65 DB(A)

Mange boliger er fortsat plaget af støj

Ca. 40.000 boliger i Københavns Kommune er stærkt belastet af støj over 65 dB(A). Af disse boliger er godt 5.000 udsat for støj på mere end 70 dB(A). Antallet af stærkt støjbelastede boliger har været nogenlunde konstant de senere år. Der sker dog små forskydninger år for år, primært som følge af ændringer i trafikken og boligmassen langs det overordnede vejnet. Udlægning af støjreducerende asfalt i 2005 har medført, at der nu er ca. 230 færre boliger, der er belastet med mere end 70 dB(A). Målet er en halvering af antallet af stærkt støjbelastede boliger i forhold til 1995.

RENSNING AF JORD OG GRUNDVAND SKRIDER FREMAD

Det går fremad med at realisere Københavns Kommunes strategi for undersøgelser af jord- og grundvandsforurening. Strategien, der er politisk vedtaget i 2003, er rettet mod de mobile forurenninger, som kan skabe indeklimaproblemer i boliger. Strategien er samtidigt rettet mod forureninger, der truer grundvandet. Det betyder, at grunde, der ligger i områder med særlige drikkevandsinteresser, undersøges og renses først. Herefter undersøges grunde i områder med kildepladser og områder med drikkevandsinteresse. Grunde i områder med begrænset drikkevandsinteresse har lavest prioritet.

I 2005 blev der lavet flere undersøgelser i boligområder, hvor der tidligere har været industri. Kommunen udførte desuden test og projektering af afværgeforanstaltninger på grunde, hvor der allerede var kendskab til problemer med indeklima eller grundvand. Grundene blev undersøgt for chlorerede opløsningsmidler og benzen, som begge kan skabe dampe, der kan trænge ind i boligerne. Herudover blev de øverste jordlag undersøgt for tungmetaller og tjærestoffer.

I 2005 gjorde kommunen en ekstra indsats i form af undersøgelser af forurening med chlorerede opløsningsmidler ved tidligere renserier.

Københavns Kommune driver i øjeblikket 14 afværgeanlæg, som er etableret i løbet af de seneste ti år, og som beskytter både grundvandet og luften i boliger.

STRUKTURREFORM GØR FREMTIDEN USIKKER

Undersøgelserne af indeklima og grundvand i boligområder er sat i gang på grundlag af en beslutning i Københavns Kommune. Det vurderes, at målet kan nås inden for rammerne af den nuværende plan.

Aktiviteterne for indeklima og grundvand er en del af den offentligt finansierede indsats, som amterne varetager. Når strukturreformen træder i kraft fra den 1. januar 2007, bliver disse aktiviteter overført til Region Hovedstaden. På nuværende tidspunkt kendes regionens prioriteringer ikke. Hvis regionen prioriterer indsatsen lavere, end Københavns Kommune hidtil har gjort, får det konsekvenser for de fastlagte mål.

MÅL FOR JORD- OG GRUNDVANDSFORURENING

Kommunen vil fjerne eller minimere virkninger af forurenet jord for borgernes sundhed og for grundvandet (Kommuneplan 2005).

Kommunen vil sikre, at jordforurening ikke udgør en indeklima- og kontaktrisiko for borgerne. Dette mål skal nås inden for 17 år (Strategi for indsats mod jord- og grundvandsforurening 2003).

ANTAL UNDERSØGTE SAMT PROJEKTEREDE
OG IGANGSATTE AFVÆRGEANLÆG

	2004	2005
Indledende undersøgelser	90	90
Supplerende undersøgelser	25	50
Projektering af afværgeanlæg igangsat	8	9
Afværgeanlæg i drift	0	0

Biologiske rensemetoder tages i brug

Miljøkontrollen har i 2005, ligesom i 2004, gennemført over hundrede undersøgelser. Og har igangsat projektering af ni anlæg, der skal rense jorden og grundvandet – såkaldte afværgeanlæg.

Miljøkontrollen har valgt at indføre nye og mere effektive, biologiske afværgetoder. De biologiske metoder kræver dog flere undersøgelser, f.eks. af forekomst af bakterier og deres muligheder for at nedbryde forureningen. Derfor tager projektering af anlæggene længere tid. Når anlæggene er etableret, vil driften være billigere end ved traditionelle metoder, ligesom den samlede oprensningstid forventes at blive kortere.

MILJØ PÅ DAGSORDENEN I BYDELENE

Københavns Kommune vil sikre, at miljøhensyn bliver en naturlig del af hverdagen for borgere, organisationer og virksomheder, så alle tager del i ansvaret for at skabe en bæredygtig by. Miljøarbejdet skal forankres i boligområder, som skal inddrages i at lave lokale Agenda 21-planer. Målet er at sætte miljøtilstanden på dagsordenen på en måde, som interesserer og engagerer og skaber bevidsthed om egne handlemuligheder og egen adfærd. Indsatsen skal dog forøges markant, hvis alle boligområderne skal inddrages i miljøarbejdet og udarbejde lokale Agenda 21-planer. Der mangler en afklaring af, hvad der menes med en lokal Agenda 21-plan. Agenda 21-centrene udarbejder arbejdsprogrammer og årsplaner, som i nogle bydele kaldes lokale Agenda 21-planer.

I de senere år er der gennemført en række initiativer for at forankre miljøarbejdet hos københavnere. Blandt andet er der åbnet Agenda 21-centre og -satelitter i otte ud af byens 15 bydele. Tre af dem blev etableret i 2005. Centrene og satelitterne støtter og udvikler miljøarbejdet lokalt med udgangspunkt i lokale ressourcer og forhold i bydelen. Miljøfestivalen, høringer i forbindelse med planlægning, Agenda 21-puljen, Byøkologisk Fond og Københavns Miljønetværk for virksomheder er andre eksempler på aktiviteter, hvor forankring er i højsædet. De nuværende Agenda 21-centre er sikret finansiering til udgangen af 2007.

FLERE BOLIGFORENINGER MED GRØNT DIPLOM

I 2004 tog Københavns Kommune initiativ til en kampagne for at fremme Grønt Diplom-ordningen. Ordningen er blevet til i et samarbejde mellem Boligselskabernes Landsforening og Dansk Center for Byøkologi. Diplomet kan gives til boligforeninger, der arbejder systematisk med miljø. Kampagnen blev

gennemført i 2005. Målgruppen var almene boligselskaber og private boligforeninger. Kampagnen har bl.a. fået Lejerbo til at arbejde for at indføre Grønt Diplom i de 48 københavnske afdelinger af Lejerbo. I en helårshaveforening på Amager fik kampagnen beboerne til at opsætte vandmålere i hvert hus. Det har medført, at der allerede i den første måned blev udskiftet ti toiletter. I en anden helårshaveforening besluttede man på en generalforsamling, at der skal opsættes individuelle vandmålere. For at få Grønt Diplom skal boligforeningen beslutte miljømål, lave en handlingsplan, lave et grønt regnskab samt inddrage og formidle resultaterne til beboere og ansatte.

AGENDA-CENTRE BYGGER BRO

Der er mange eksempler på, at Agenda 21-centrene samarbejder med kommunen om at skabe flere muligheder for at leve miljørigtigt lokalt. I 2005 blev der f.eks. åbnet en kvartermiljøstation til affald i Møllegade på Indre Nørrebro. Det var svært at finde egnede steder, men det lykkedes på grund af Agenda 21-center Indre Nørrebros kontakt til De Gamles By, Miljøkontrollen, Plan & Arkitektur og R98. Miljøstationen bruges flittigt af bydelens borgere til at aflevere affald og bytte gamle ting. Der er også bevilget penge til et netværkshus, som skal være mødested for grønne gårdmænd og andre miljørelaterede aktiviteter.

PULJEMIDLERTIL ØKOLOGISKE NYTTEHAVER

Agenda 21-puljen blev evalueret i 2005. 55 projekter har fået støtte, og iderigdommen er stor. Langt de fleste projekter handler om at skabe lokal interesse og dialog om miljø. Etablering af økologiske nyttehaver på Amager Fælled er et af de projekter, der har fået støtte. Visionen er at skabe et grønt åndehul og give mulighed for at indføre økologi og bæredygtig

MÅL FOR FORANKRING

Boligområderne skal inddrages i at udarbejde lokale Agenda 21 planer.

Kommunen vil støtte lokale miljøprojekter.

Erhvervslivet skal inddrages formelt i udvikling af et bedre miljø.

Inden udgangen af 2008 har Københavns Miljønetværk 350 medlemmer. Københavns Miljønetværk skal rumme flere netværk, der repræsenterer forskellige brancher.

Inden udgangen af 2008 har 900 forskellige virksomheder deltaget i en af netværkets aktiviteter.

Antallet af miljøcertificerede offentlige og private virksomheder i København skal øges fra 39 i 2003 til mindst 100 i 2008.

NYT BILLEDE AF KVARTERMILJØSTATIONEN I MØLLEGADE PÅVEJ

tige principper i hverdagen. I september 2005 arrangerede Foreningen Amager Fælles Øko-haver et fremtidsværksted for foreningens medlemmer. Fremtidsværkstedet førte til konkrete planer for, hvordan nyttehavernes fællesareal skal udnyttes, og hvordan økologiske principper bliver styrende for nyttehaverne.

BUTIKKER OG KONTORER I FOKUS

Københavns Miljønetværk arbejder med at fremme den frivillige og forebyggende miljøindsats i kommunens virksomheder. Bl.a. i Københavns store kontorvirksomheder, butikker og engrosvirksomheder er der et stort potentiale for at opnå miljøforbedringer.

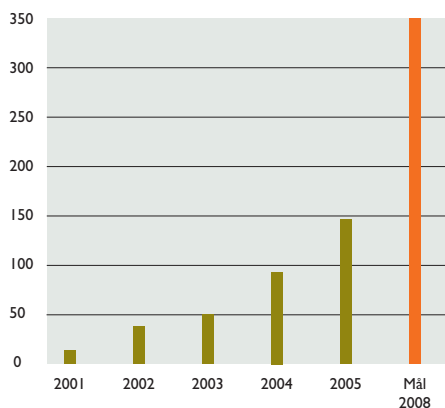
I 2005 har netværket fokuseret på at udvikle og markedsføre konceptet "Grønne butikker". Og på at udvikle et miljøstyringskoncept for kontorvirksomheder. Formålet er at få flere butikker og kontorvirksomheder med i Miljønetværket. Valget af butikker og kontorvirksomheder er sket på baggrund af en kortlægning af erhvervsam-

mensætningen i København og ud fra en vurdering af, hvor stort miljøpotentialet er for netop disse brancher.

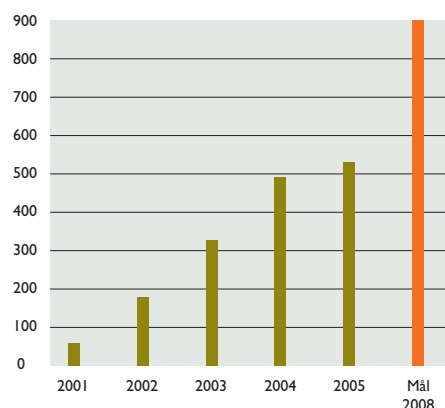
Den største udfordring for Københavns Miljønetværk er at tiltrække mange nye medlemmer samtidig med, at netværket fastholdes og udvikles som et attraktivt og nyttigt tilbud til medlemmerne.

Ved udgangen af 2005 havde Københavns Miljønetværk 148 medlemmer, og 525 forskellige virksomheder havde deltaget i et eller flere af netværkets arrangementer. Miljøkontrollen forventer at nå målet om 350 medlemmer i 2008. Det er dog stadig en stor udfordring at fremme den frivillige og forebyggende miljøindsats set i lyset af, at Miljønetværket har kontakt med en mindre del af de 30.000 store som små virksomheder i byen.

MEDLEMMER I KØBENHAVNS MILJØNETVÆRK

VIRKSOMHEDER, SOM HAR DELTAGET I ET ELLER FLERE AF KØBENHAVNS MILJØNETVÆRKS-ARRANGEMENTER

Fra 13 til 148 medlemmer på fem år

Ved starten i 2001 havde Københavns Miljønetværk 13 medlemmer, som hovedsageligt var industrivirksomheder. Ved udgangen af 2005 var der 148 medlemmer. Medlemsskaren er godt på vej til at afspejle erhvervs sammensætningen i København. Ved udgangen af 2005 havde 525 forskellige virksomheder deltaget i netværkets aktiviteter.

VIRKSOMHEDER I KØBENHAVNS KOMMUNE MED ET CERTIFICERET MILJØLEDELSESSYSTEM (EMAS ELLER ISO 14001)

	2001	2002	2003	2004	2005	Mål 2008
Kommunale virksomheder	0	1	4	25	48	100
Øvrige virksomheder	31	44	46	28	26	100
I alt	31	45	50	52	74	100

Miljøledelse breder sig i kommunale virksomheder

Det samlede antal miljøcertificerede virksomheder var 74 i 2005. Den relativt store stigning skyldes kommunale virksomheder, der er blevet certificeret. Antallet er steget fra 25 i 2004 til 48 i 2005. Antallet af private virksomheder med et certificeret miljøledelsessystem er tilsyneladende faldet lidt. Faldet er formentlig udtryk for, at større virksomheder og koncerner samler deres certifikater i ét i stedet for flere. I øvrigt kan der være udsving fra år til år på grund af til- og fraflytning af miljøcertificerede virksomheder.

Borgerrepræsentationen har besluttet, at samtlige institutioner i kommunen skal miljøcertificeres inden udgangen af 2008. Ved udgangen af 2005 var 48 kommunale institutioner certificeret. Fortsætter certificeringen af de kommunale institutioner i samme takt som hidtil, er der håb om at nå målet om 100 miljøcertificerede private og offentlige institutioner inden udgangen af 2008. Det er dog tanken, at Københavns Kommune fra 2007 vil samle certificeringerne i en pr. forvaltning. Hver institution i en forvaltning, der bliver certificeret, vil blive skrevet ind i forvaltningens fælles certifikat.

HER ER DER HJÆLP AT HENTE

INFORMATION OM KØBENHAVNERNES GRØNNE REGNSKAB:

Miljøkontrollen v. Mariann Anderson, tlf. 33 66 59 03, mail: marian@tmf.kk.dk.
Københavnernes Grønne Regnskab 2005 findes også i en pdf-udgave på Miljøkontrollens hjemmeside www.miljoe.kk.dk.

INFORMATION OM:

- Trafik
- Rekreative områder og biologisk mangfoldighed

Bygge- og Teknikforvaltningen, Vej & Park, Njalsgade 13, 2300 København S. Tlf. 33 66 35 00. www.vejpark.kk.dk.

INFORMATION OM:

- Vandområder
- Affald
- Luftforurening og støj
- Jord- og grundvandsforurening
- Vandforbrug og vandkvalitet
- Københavns Miljønetværk
- Agenda 21-centre

Miljøkontrollen, Kalvebod Brygge 45, 1502 København V. Tlf. 33 66 58 00, www.miljoe.kk.dk. Information om affald fås også hos R98, Kraftværksvej 25, 2300 København S. Tlf. 70 10 18 98, www.r98.dk. Og du kan finde Københavns Miljønetværk på www.kbhmiljonet.dk.

INFORMATION OM:

- Energiproduktion og energiforbrug
- Vandforbrug og vandkvalitet

Københavns Energi, Ørestads Boulevard 35, 2300 København. Tlf. 33 95 33 95 www.ke.dk.

**AGENDA 21-CENTRE OG
-SATELITTER**
Bispebjerg Miljøcenter
Lygten Station, Lygten 2
2400 København NV
Tlf. 35 85 01 68 / 35 85 01 69
info@bimi.dk
www.bimi.dk

Miljøsatellit Ydre Nørrebro
Informateket, Stefansgade 3
2200 København N
Tlf. 35 87 45 23
kirsten@bimi.dk
www.bimi.dk

Agendacenter Sundbyøster
Kvarterhuset
Jemtelandsgade 3, 1.sal
2300 København S
Tlf. 82 32 58 10
center@a21sundby.dk
www.a21sundby.dk

**Agenda 21 Center Indre
Nørrebro**
Blegdamsvej 4B
2200 København N
Tlf. 35 30 19 24
debat@norrebro.nu
www.norrebro.nu

Satellit Agenda 21 Østerbro
Silkeborggade 2
2100 København Ø
Tlf. 35 26 28 2
dahlmadsen@gmail.com
www.agenda21oesterbro.dk

**Grøn Vesterbro - Agenda 21-
center**
Valdemarsgade 4
1665 København V
Tlf. 33 22 95 22

Grøn Valby - Agenda 21-center
Valby Langgade 92
2500 Valby
Tlf. 35 10 95 25
info@groenvalby.dk
www.groenvalby.dk

Satellit Kgs. Enghave
Karens Minde, Wagnersvej 19
2450 København SV
Tlf. 36 14 84 50
info@groensydhavn.dk
www.sydhavnen.net/groensydhavn

DOGME 2000
På www.dogme2000.dk kan du finde information Dogme 2000-samarbejdet for kommuner om miljø. København, Albertslund, Ballerup, Fredericia, Herning, Kolding og Malmø deltager i samarbejdet, som har til formål at gå foran og sætte mere fart i miljøindsatsen.

KØBENHAVNS KOMMUNE

Udgiver og redaktion: Teknik- og Miljøforvaltningen | Design og layout: Operate A/S | Oplag: 2.000

Fotos: Birgitte Røddik | Tryk: Holbæk Express (EMAS og ISO14001-certificeret) | Tryksagen er svanemærket og trykt på CyclusPrint | ISBN-nr.: 87-90947-40-1